

Vergaderjaar 2001–2002

**28 302**

**Wijziging van de begrotingsstaat van het  
Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2002  
(wijziging samenhangende met de  
Voorjaarsnota)**

**Nr. 2**

**MEMORIE VAN TOELICHTING**

**A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL**

**Wetsartikel 1(uitgaven/verplichtingen en ontvangsten)**

De begrotingsstaten die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om de begrotingsstaat van het ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2002 te wijzigen.

De in die begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Defensie,  
F. H. G. de Grave

## B. BEGROTINGSTOELICHTING

### ALGEMEEN

Door middel van het onderhavige wetsvoorstel wordt voorgesteld de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2002, afgerond met respectievelijk € 450,472 miljoen (exclusief Nota van Wijziging) en € 18,392 miljoen te verhogen.

De mutaties die tot deze bijstellingen leiden worden in de Voorjaarsnota 2002 (Kamerstukken II, 2001–2002, ....., nr. 1) opgenomen.

De cijfermatige aansluiting van de uitgaven- en ontvangstenniveaus is als volgt te specificeren:

#### Uitgaven

|  |                     |
|--|---------------------|
| Stand ingediende ontwerpbegroting 2002                 | € 7 017,321 miljoen |
| – wijzingen naar aanleiding van de Nota van Wijziging  | € 16,835 miljoen    |
| – wijzigingen 1e suppletore wetsvoorstel 2002          | € 450,472 miljoen   |
|  | <hr/>               |
| Niveau begroting Defensie (X) in de Voorjaarsnota 2002 | € 7 484,628 miljoen |

#### Ontvangsten

|  |                   |
|--|-------------------|
| – stand ontwerpbegroting 2002                          | € 201,982 miljoen |
| – wijzigingen 1e suppletore wetsvoorstel 2002          | € 18,392 miljoen  |
|  | <hr/>             |
| Niveau begroting Defensie (X) in de Voorjaarsnota 2002 | € 220,374 miljoen |

#### Leeswijzer

De mutaties van deze eerste suppletore begroting 2002 hebben voor het grootste deel een technisch karakter die noodzakelijk zijn om de bedrijfsvoering veilig te stellen en om daarmee de doelstellingen (de inzetbaarheid van de krijgsmacht), zoals zijn vastgelegd in de Defensienota 2000, te bereiken. Daarnaast zijn bij de Voorjaarsnota nog extra middelen toegevoegd, voornamelijk bij de Koninklijke Marechaussee, die van beleidsmatige aard zijn.

Hoewel de uitdeling van de prijsbijstelling door het ministerie van Financiën is opgeschort in afwachting van een beter beeld (naar verwachting rond juni 2002) van de financiële en budgettaire situatie, zijn de begrotingsartikelen wel op een verwacht prijspeil 2002 gebracht. Hierbij is tevens rekening gehouden met een mogelijke budgettaire aanvulling (als onderdeel van de door het ministerie van Financiën uit te delen prijscompensatie) voor excessieve stijging van de US-dollar. Hiermee wordt bewerkstelligd dat de bedrijfsvoering niet in gevaar komt door het mogelijk ten onrechte schrappen van activiteiten (met name oefeningen die de inzetbaarheid van de krijgsmacht aantasten). Mocht onverhoopt toch nog besloten worden om de rijksbreed beschikbare gelden voor de prijsbijstelling niet, dan wel gedeeltelijk, aan de departementen uit te delen, dan zal voor een gelijk bedrag een taakstellende korting aan de daarvoor in aanmerking komende defensieonderdelen worden opgelegd. Het intern uitdelen van de verwachte prijsbijstelling is ten laste van het artikel-

onderdeel Prijsbijstelling van het artikel Nominaal en Onvoorzien gebracht.

#### *Baten- en lastendiensten*

Aangezien voor de baten- en lastendiensten DTO en DGW&T geen technische of beleidsmatige wijzigingen aan de orde zijn, wordt voor deze onderdelen geen eerste suppletore begroting 2002 ingediend.

#### *Technische mutaties*

De technische mutaties, die voor de volledigheid ook zijn weergegeven in tabel 1 (uitgavenmutaties) en tabel 2 (ontvangstmutaties), betreffen de volgende onderwerpen:

#### *Uitgaven:*

##### *1. Dollarschommelfonds*

Met deze mutatie wordt de in de ontwerpbegroting begrepen centrale reservering voor de hogere dollaruitgaven, teruggeboekt naar de beleidsartikelen die hieraan bijgedragen hebben. Hierdoor zijn de dollargerelateerde budgetten aangepast naar een dollarkoers van € 1,044 (dit was € 0,998). Het eerste deel van de budgettaire problematiek die ontstaat door de excessieve stijging van de US-dollar is hiermee opgevangen (zie ook Prijsbijstelling).

##### *2. Doorwerking in 2002 van de eindejaarsmarge 2001*

Een groot deel van de budgettoevoegingen (€ 100,974 miljoen) betreft de budgetten die in 2001 niet zijn of konden worden aangewend en derhalve in het kader van de eindejaarsmargesystematiek zijn doorgeschoven naar 2002. Hiervan was reeds een deel ten tijde van de tweede suppletore begroting 2001 doorgeschoven, te weten € 68,067 miljoen niet bestede EVDB-gelden.

##### *3. Uitdeling loonbijstelling (eerste tranche 2001–2003)/uitdeling 2002*

Met deze mutatie is de eerste tranche van de loonbijstelling behorend bij het gesloten arbeidsvoorwaardenakkoord 2001–2003 uitgedeeld aan de daarvoor in aanmerking komende artikelen. Tevens is het door het ministerie van Financiën bij Voorjaarsnota uitgedeeld bedrag, in afwachting van nadere verdeling over de artikelen, op het artikel Nominaal en Onvoorzien geboekt.

##### *4. Overhevelingen van/naar andere departementen*

Een viertal overhevelingen met andere departementen heeft geleid tot een opwaartse bijstelling van de Defensiebegroting van per saldo € 47 974 miljoen. De mutaties betreffen een tweetal overhevelingen naar het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (bijdrage X-pin, € 0,027 miljoen en bijdrage RYX 2002–2005, € 0,313 miljoen en een overheveling ten bedrage van € 0,314 miljoen van het ministerie van Verkeer en Waterstaat voor het medegebruik van de Hr. Ms. Van Kinsbergen. Aangezien de betaling voor de SDD-bijdrage geheel via de begroting van Defensie zal verlopen, zijn de hiertoe op de begroting van het ministerie van Economische Zaken opgenomen bedragen (in totaal € 48,0 miljoen) overgeboekt naar de Defensiebegroting.

##### *5. Bijstelling ontvangsten*

Het Defensiebudget wordt conform de regels van de budgetdiscipline met € 15,392 miljoen (verwachte) hogere ontvangsten bijgesteld. Het betreft met name de hogere BTW-ontvangsten en de nog lopende claim op de Verenigde Staten inzake het bij de Koninklijke Landmacht geplaatste

POMS-personeel. Daarnaast worden voor € 5,5 miljoen hogere ontvangsten van de Verenigde Naties (VN) verwacht in verband met de Nederlandse deelname aan vredesoperaties.

#### *6. Middensommenonderzoek Koninklijke Marechaussee/Terrorisme o.b.v. middensommen Koninklijke Marechaussee*

Een vergelijkend onderzoek tussen de politie en de Koninklijke Marechaussee naar de opbouw van de middensommen heeft geleid tot een aanpassing van de middensommen en de daarbij te hanteren systematiek voor de overhead.

#### *7/8. Uitdeling prijsbijstelling/dollarcompensatie*

Met deze suppletore begroting wordt de nog te ontvangen prijsbijstelling van naar verwachting € 75,347 miljoen uitgedeeld over de daarvoor in aanmerking komende (niet)beleidsartikelen. Dit geldt ook voor de nog te ontvangen compensatie voor de excessieve stijging van de US-dollar (€ 32,7 miljoen). Deze uitdeling is noodzakelijk om de bedrijfsvoering niet in gevaar te brengen.

#### *9. Herschikkingen tussen (niet-)beleidsartikelen*

Om knelpunten binnen de Defensiebegroting te kunnen oplossen is een aantal herschikkingen binnen de Defensiebegroting uitgevoerd. De beschikbare gelden voor EVDB zijn meerjarig in lijn gebracht met de thans voorziene budgettaire behoefte voor de onderkende en goedgekeurde EVDB-projecten. Hiermee wordt voorkomen dat jaarlijks een groot deel van het EVDB-budget als eindejaarsmarge wordt doorgeschoven naar een volgend begrotingsjaar. De herfasering van de EVDB-gelden is voornamelijk uitgevoerd met de Koninklijke Marine om gelden, benodigd voor het LPD-2, op een juiste wijze in het meerjarige budget van de Koninklijke Marine te accommoderen.

Gebleken is dat de afgelopen jaren de verhoogde instroom in de UKW vanaf het jaar 1999 en het niet halen van de 30%-norm voor wat betreft het vrijwillig nadienen hebben geleid tot hogere uitgaven. De hieraan verbonden bedragen (€ 21,375 miljoen) zijn in deze suppletore begroting ten laste van de veroorzakende krijgsmachtdelen gebracht aangezien de verwachte opbrengsten reeds waren ingeboekt ten gunste van het artikel Pensioenen, uitkeringen en wahctgelden.

Door herinrichting van het NAFIN is een bedrag van € 17,5 miljoen niet meer benodigd. Dit bedrag kan derhalve terug naar de krijgsmachtdelen cq. aangewend worden ter leniging van budgettaire problemen.

#### *10. NIOD*

De afronding van het rapport van het NIOD over Srebrenica vergt extra inspanningen (ondermeer extra vertalingen), hiertoe zijn extra gelden vrijgemaakt.

#### *Ontvangsten*

Naast de bijstelling van de ontvangstenramingen die hun effect hebben op de uitgavenbudgetten en waarop reeds bij de uitgavenmutaties is ingegaan, is de ontvangstenraming nog extra verhoogd met € 3 miljoen. Deze verhoging is mede aangewend ter financiering van de totale budgettaire problematiek.

Deze technische mutaties worden, in tegenstelling tot de beleidsmatige mutaties, niet meer nader toegelicht bij de (niet-)beleidsartikelen.

## *Vredesoperaties*

De bij deze suppletore begroting gevoegde bijlage 1 «De wijze en de mate van inzet bij de crisisbeheersings-, vredes- en humanitaire (CHV) operaties» omvat informatie omtrent de wijze en mate van inzet bij de verschillende vredesoperaties. Per operatie worden de aan de operatie ten grondslag liggende internationale afspraken over taken aangegeven, waarna nader inzicht wordt gegeven in de voor die taken ingezette middelen. Hiermee wordt voldaan aan de eerder door de Algemene Rekenkamer geuite wens om meer inzicht in prestatie-indicatoren te krijgen.

## *Materieelprojectenoverzicht*

Als bijlage 2 is gevoegd een actualisering van het bij de begroting 2002 gevoegde Materieelprojectenoverzicht (MPO).

## **Het Beleid**

Met deze suppletore begroting worden slechts enkele beleidsmatige mutaties verwerkt. Het overgrote deel van de mutaties is van technische aard.

In tabel 1 is een overzicht opgenomen van de mutaties die hebben geleid tot het niveau van de eerste suppletore begroting. Onderstaand worden de beleidsmatige mutaties nader toegelicht. Bij de toelichting op de artikelen wordt nader ingegaan op de beleidsmatige mutaties. De gelden benodigd voor het Defensieactieplan Defensie en Terrorisme (voor het jaar 2002 betreft dit een bedrag van € 4,5 miljoen) zijn door de daarvoor in aanmerking komende krijgsmachtdelen en de Militair Inlichtingendienst binnen hun bestaande budgetten geacommodeerd.

### *1. Bewaking Koninklijk Huis*

De beveiliging van «De Eikenhorst» in Wassenaar heeft geleid tot een intensivering van de bewakingstaak van de Koninklijke Marechaussee. Hiertoe is een uitbreiding noodzakelijk van het aantal Marechaussees. Voor het noodzakelijke beheer en de personele inzet zijn gelden ter beschikking gesteld.

### *2. Grensbewaking Schiphol*

Door Justitie zijn normen gesteld voor grensbewaking (doorlooptijden documentencontrole). Om deze normen te kunnen halen is extra inzet benodigd. Hiertoe zijn extra middelen ter beschikking gesteld.

### *3. Terrorismebestrijding*

Een deel van de gelden die bij Nota van Wijziging aan het budget van Defensie waren toegevoegd voor het Rijksbrede Actieplan Terrorismebestrijding en Veiligheid was gestald op het artikel Nominaal en Voorzien in afwachting van nadere verdeling over de defensieonderdelen. Inmiddels is besloten om deze gelden te besteden aan de uitbreiding van de Bijzonder Bijstandeenheid Mariniers en de Amfibische capaciteit.

### *4. Vredesoperaties*

Het Kabinet heeft besloten tot deelname aan de operatie Enduring Freedom en de International Security Assistance Force (ISAF). Hiertoe is het budget voor Vredesoperaties met € 93,900 miljoen verhoogd. Dit bedrag wordt grotendeels gefinancierd uit in 2001 extra ontvangen bijdragen van de VN en voor een deel uit de dit jaar verwachte hogere ontvangsten van de VN.

**Tabel 1: Overzicht mutaties uitgavenbudget**

| Uitgavenbudget                                  | KM             | KL             | Klu            | KMar         | DICO         | MID         | Pens         | ZVD         | Vrops        | Civiel      | IS           | WOO         | Geheim     | Nominaal     | Algemeen     | Totaal         |
|---|----------------|----------------|----------------|--------------|--------------|-------------|--------------|-------------|--------------|-------------|--------------|-------------|------------|--------------|--------------|----------------|
| <b>Ontwerpbegroting</b>                         |                |                |                |              |              |             |              |             |              |             |              |             |            |              |              |                |
| <b>2002 (incl. NVW)</b>                         | <b>1 338,1</b> | <b>2 142,4</b> | <b>1 316,0</b> | <b>303,4</b> | <b>255,6</b> | <b>53,9</b> | <b>909,7</b> | <b>24,2</b> | <b>170,2</b> | <b>32,4</b> | <b>92,8</b>  | <b>61,9</b> | <b>0,5</b> | <b>187,0</b> | <b>146,1</b> | <b>7 034,2</b> |
| <i>Technische mutaties</i>                      |                |                |                |              |              |             |              |             |              |             |              |             |            |              |              |                |
| 1. Dollarcompensatiefonds                       | 5,6            |                | 18,5           |              |              |             |              |             |              |             |              |             |            | -24,1        |              | 0,0            |
| 2. Eindejaarsmarge                              | 8,3            | -7,6           | 3,6            | 4,1          | -1,0         |             | -7,0         |             |              | 5,1         | 79,0         |             |            | 13,3         | 1,8          | 99,6           |
| 3. Loonbijstelling (eerste tranche)             | 17,2           | 43,8           | 14,7           | 4,3          | 3,0          | 1,1         | 9,1          |             |              |             |              |             |            | -94,6        | 1,5          | 0,0            |
| 4. Overheveling andere departementen            | 0,3            |                | 48,0           |              |              |             |              |             |              | 1,0         |              |             |            |              | -0,3         | 48,0           |
| 5. Bijstelling ontvangsten                      | 1,5            | 8,2            |                |              |              |             |              |             |              |             |              |             |            |              | 0,2          | 9,9            |
| 6. Middensommen Kmar                            |                |                |                | 4,1          |              |             |              |             |              |             |              |             |            |              |              | 4,1            |
| 7. Utdeling prijsbijstelling                    | 16,8           | 25,6           | 19,9           | 2,3          | 3,5          | 0,4         | 0,0          | 0,4         |              |             | 3,0          | 0,7         |            | -74,8        | 2,3          | 0,0            |
| 8. Utdeling dollarcompensatie                   | 16,8           | 3,9            | 11,8           |              |              |             |              |             |              |             |              |             |            | -32,7        | 0,2          | 0,0            |
| 9. Overheveling tussen (niet-) beleidsartikelen | 8,1            | -40,1          | -9,9           | 16,2         | -0,7         | 3,2         | 25,8         | -0,2        | 0,0          | 0,5         | 0,0          | 1,9         | 0,4        | -8,5         | 3,2          | 0,0            |
| 10. Niod  |                |                |                |              |              |             |              |             |              |             |              |             |            |              | 1,0          | 1,0            |
| 11. Utdeling loonbijstelling                    |                |                |                |              |              |             |              |             |              |             |              |             |            |              |              | 191,2          |
| <i>Beleidsmatige mutaties</i>                   |                |                |                |              |              |             |              |             |              |             |              |             |            |              |              |                |
| 1. Beveiliging Koninklijk Huis                  |                |                |                | 0,7          |              |             |              |             |              |             |              |             |            |              |              | 0,0            |
| 2. Grensbewaking Schphol                        |                |                |                | 1,0          |              |             |              |             |              |             |              |             |            |              |              | 5,5            |
| 3. <b>Terrorismebestrijding</b>                 | <b>5,3</b>     |                |                |              |              |             |              |             |              |             |              |             |            |              |              | 1,0            |
| 4. <b>Vredesoperaties</b>                       |                |                |                |              |              |             |              |             | <b>93,9</b>  |             |              |             |            | <b>-5,3</b>  |              | <b>0,0</b>     |
| <b>Stand Voorjaarsnota 2002</b>                 | <b>1 417,9</b> | <b>2 176,2</b> | <b>1 422,5</b> | <b>336,0</b> | <b>260,4</b> | <b>58,6</b> | <b>937,6</b> | <b>24,4</b> | <b>264,1</b> | <b>38,0</b> | <b>175,8</b> | <b>64,5</b> | <b>0,9</b> | <b>151,8</b> | <b>155,9</b> | <b>7 484,6</b> |

**Tabel 2: Overzicht mutaties ontvangstenbudget**

| Ontvangsten-<br>budget                       | KM          | KL          | Klu         | KMar       | DICO        | MID        | Pens       | ZVD        | Vrops      | Civiel     | IS          | WOO        | Geheim     | Nominaal   | Algemeen   | Totaal       |
|--|-------------|-------------|-------------|------------|-------------|------------|------------|------------|------------|------------|-------------|------------|------------|------------|------------|--------------|
| <b>Ontwerpbegroting<br/>2002 (incl. NVW)</b> | <b>50,4</b> | <b>58,2</b> | <b>38,1</b> | <b>4,8</b> | <b>21,6</b> | <b>0,0</b> | <b>1,6</b> | <b>0,0</b> | <b>1,4</b> | <b>5,3</b> | <b>14,4</b> | <b>0,3</b> | <b>0,0</b> | <b>0,0</b> | <b>6,0</b> | <b>202,0</b> |
| <i>Technische<br/>mutaties</i>               |             |             |             |            |             |            |            |            |            |            |             |            |            |            |            |              |
| 1. Bijstelling<br>ontvangsten                | 1,5         | 8,2         |             |            |             |            |            |            |            |            |             |            |            |            | 0,2        | 9,9          |
| 2. Bijstelling<br>ontvangsten                |             |             |             |            |             |            |            |            |            |            |             |            |            |            |            |              |
| Vredesoperaties<br>(HGIS)                    |             |             |             |            |             |            |            |            | 5,5        |            |             |            |            |            |            | 5,5          |
| 3. Bijstelling<br>ontvangsten nav<br>VJN     | 1,0         | 1,0         | 1,0         |            |             |            |            |            |            |            |             |            |            |            |            | 3,0          |
| <b>Stand Voorjaars-<br/>nota 2002</b>        | <b>52,8</b> | <b>67,4</b> | <b>39,1</b> | <b>4,8</b> | <b>21,6</b> | <b>0,0</b> | <b>1,6</b> | <b>0,0</b> | <b>6,9</b> | <b>5,3</b> | <b>14,4</b> | <b>0,3</b> | <b>0,0</b> | <b>0,0</b> | <b>6,2</b> | <b>220,4</b> |

## C. TOELICHTING PER BELEIDSARTIKEL

### Beleidsartikel 01. Koninklijke Marine

#### Algemeen

De totaal geraamde uitgaven op het niveau van de eerste suppletore begroting 2002 van het beleidsartikel Koninklijke Marine zijn als volgt te specificeren:

|                                  | Stand ontwerp-<br>begroting<br>(1) | Mutaties via NvW<br>en amendemen-<br>ten<br>(2) | Mutaties 1e<br>suppletore<br>begroting<br>(3) | Totaal mutaties<br>(4)=(2+3) | Stand 1e supple-<br>tore begroting<br>(5)=(1+4) |
|----------------------------------|------------------------------------|---|---|------------------------------|---|
| <b>Verplichtingen (x € 1000)</b> | 1 541 995                          |   | - 21 625                                      | - 21 625                     | 1 520 370                                       |
| <b>Investerings</b>              |                                    |   |   |                              |   |
| Schepen                          | 200 188                            |   | - 2 224                                       | - 2 224                      | 197 964   |
| Vliegtuigen                      | 32 157                             |   | - 2 317                                       | - 2 317                      | 29 840  |
| Elektronisch materieel           | 33 582                             |   | 590   | 590                          | 34 172  |
| Munitie                          | 24 725                             |   |   |                              | 24 725  |
| Overig materieel                 | 47 276                             |   | 5 128   | 5 128                        | 52 404  |
| Infrastructuur                   | 50 526                             |   | 454   | 454                          | 50 980  |
| Totaal investeringen             | 388 454                            |   | 1 631   | 1 631                        | 390 085   |
| <b>Subsidies</b>                 | 149                                |   |   |                              | 149   |
| <b>Apparaatsuitgaven</b>         |                                    |   |   |                              |   |
| CZMNED                           | 318 574                            |   | 12 622  | 12 622                       | 331 196   |
| CZMCARIB                         | 65 738                             |   | 4 636   | 4 636                        | 70 374  |
| CKMARN                           | 106 519                            |   | 7 111   | 7 111                        | 113 630   |
| Ondersteunende Eenheden          | 263 733                            |   | 8 158   | 8 158                        | 271 891   |
| Admiraliteit                     | 194 909                            |   | 45 654  | 45 654                       | 240 563   |
| Totaal Apparaatsuitgaven         | 949 473                            |   | 78 181  | 78 181                       | 1 027 654                                       |
| Totale uitgaven (x € 1000)       | 1 338 076                          |   | 79 812  | 79 812                       | 1 417 888                                       |
| <b>Ontvangsten</b>               |                                    |   |   |                              |   |
| Totale ontvangsten (x € 1000)    | 50 358                             |   | 2 452   | 2 452                        | 52 810  |

De mutaties die geleid hebben tot de stand van de eerste suppletore begroting zijn in onderstaande tabel weergegeven (bedragen x €1000):

|   | Investerings | Apparaats-<br>uitgaven | Totaal  |
|---|--------------|------------------------|---------|
| <b>Technische mutaties</b>              |              |                        |         |
| Loonbijstelling                         |              | 15 781                 | 15 781  |
| Dollarschommelfonds                     |              | 5 537                  | 5 537   |
| Overige                                 | - 5 559      | 15 593                 | 10 034  |
| P-beleid                                |              | 6 010                  | 6 010   |
| Prijsbijstelling                        |              | 33 558                 | 33 558  |
| Hydrografische opnemings-<br>vaartuigen | - 2 224      |                        | - 2 224 |
| Lening aan KSG                          | 8 168        |                        | 8 168   |
| CUP Orion                               | - 2 317      |                        | - 2 317 |
| Subtotaal technische mutaties           | - 1 932      | 76 479                 | 74 547  |
| <b>Beleidsmatige mutaties</b>           |              |                        |         |
| Terrorismebestrijding                   | 3 563        | 1 702                  | 5 265   |
| Totaal                                  | 1 631        | 78 181                 | 79 812  |



*Terrorismebestrijding*

Dit ligt in het verlengde van de derde algemene beleidsdoelstelling, ondersteuning van civiele autoriteiten bij rechtshandhaving zowel nationaal als internationaal. In het door het ministerie van Justitie opgestelde en met kamerbrief nr. 5125 137/501/RD van 5 oktober 2001 aangeboden Actieplan Terrorismebestrijding en Veiligheid wordt een uitbreiding van de Bijzondere Bijstandseenheid Mariniers en de Amfibische capaciteit als veranderdoelstelling aangekondigd. In 2002 is een éénmalige investering noodzakelijk voor de aanschaf van uitrusting, voertuigen, wapens en verbindingsmiddelen, alsmede voor de noodzakelijke infrastructurele aanpassingen als gevolg van de personele uitbreiding.

## **Beleidsartikel 02 Koninklijke Landmacht**

### **Algemeen**

In de Defensiebegroting 2002 is aangegeven dat de materiële uitgaven bij de Koninklijke Landmacht de afgelopen jaren een structureel opwaarts verloop laten zien. Naar aanleiding daarvan is een uitgebreide analyse opgestart naar de oorzaak en mogelijk te nemen maatregelen om, in ieder geval, de stijgende tendens te stoppen en zo mogelijk om te buigen. Deze analyse (uitgevoerd onder de naam «clusterbenadering<sup>1</sup>») heeft wel inzicht gegeven in het benodigde uitgavenniveau dat behoort bij het huidige ambitieniveau van de Koninklijke Landmacht; echter, tevens is duidelijk geworden dat op korte termijn geen effectieve maatregelen zijn te treffen om dit uitgavenniveau te laten dalen. Zowel de wetgeving op arbo- en milieu-gebied als bijvoorbeeld de uitbesteding van de telematica-diensten van de Koninklijke Landmacht aan de Defensie Telematica-organisatie (DTO), maar ook de snelle ontwikkelingen op informatiegebied leiden tot een toename van die uitgaven. Om beter inzicht te krijgen in de gevolgen van te nemen maatregelen op langere termijn is besloten tot het opstellen van een exploitatieplan, waarin zichtbaar wordt gemaakt wat de gevolgen zijn voor de exploitatie van de in- en uitstroom van nieuw dan wel oud materieel. Daar op korte termijn geen maatregelen kunnen worden getroffen en de bedrijfsvoering van de Koninklijke Landmacht zoveel mogelijk ongestoord door moet kunnen gaan, is een overheveling van het investeringsbudget naar het exploitatiebudget onvermijdelijk. Derhalve wordt in deze eerste suppletore begroting 2002 een overheveling voorgesteld van ongeveer € 60 miljoen van het investeringsbudget naar de exploitatie, om het goede verloop van de bedrijfsvoering van de Koninklijke Landmacht te waarborgen. Het overgehevelde budget zal vooral besteed worden aan onderhoud/reservedelen en ICT. Ook de uitvoering van de Defensienota loopt hiermee geen gevaar, doordat geen taken worden afgestoten. Wel zal het aantal investeringen sterk beperkt moeten worden door prioriteitstelling hiervan.

### **Budgettaire gevolgen van het beleid**

De financiële middelen die de Koninklijke Landmacht heeft benodigd voor het realiseren van de doelstellingen en activiteiten zijn opgenomen in de volgende tabel:

---

<sup>1</sup> Hierbij zijn de uitgaven gerangschikt naar clusters die gelijksoortig zijn te noemen. Bijvoorbeeld het cluster infra omvat alle infra-gerelateerde uitgaven.

**Budgettaire gevolgen van het beleidartikel 02 Koninklijke Landmacht**

|  | Stand ontwerp-<br>begroting<br>(1) | Mutaties via NvW<br>en amendemen-<br>ten<br>(2) | Mutaties 1e<br>suppletore<br>begroting<br>(3) | Totaal mutaties<br>(4)=(2+3) | Stand 1e supple-<br>tore begroting<br>(5)=(1+4) |
|--|------------------------------------|---|---|------------------------------|---|
| <b>Verplichtingen (x € 1000)</b>                           | <b>2 917 392</b>                   |   | <b>- 330 137</b>                              | <b>- 330 137</b>             | <b>2 587 255</b>                                |
| <b>Uitgaven (x € 1000)</b>                                 |                                    |   |   |                              |   |
| <b>Investerings</b>  |                                    |   |   |                              |   |
| Automatisering   | 39 732                             |   | - 10 783                                      | - 10 783                     | 28 949  |
| Logistiek  | 40 132                             |   | - 18 732                                      | - 18 732                     | 21 400  |
| Commandovoering, verbindingen en<br>gevechtinsinlichtingen | 59 902                             |   | - 19 862                                      | - 19 862                     | 40 040  |
| Elektronisch materieel                                     | 9 793                              |   | - 353   | - 353                        | 9 440   |
| Nucleair, biologisch en chemisch<br>materieel (NBC)        | 10 995                             |   | - 3 615                                       | - 3 615                      | 7 380   |
| Luchtverdediging   | 4 765                              |   | 1 885   | 1 885                        | 6 650   |
| Manoeuvre  | 176 882                            |   | - 37 077                                      | - 37 077                     | 139 805   |
| Vuursteun  | 10 097                             |   | - 5 756                                       | - 5 756                      | 4 341   |
| Gevechtssteun  | 8 064                              |   | - 4 743                                       | - 4 743                      | 3 321   |
| Infrastructuur   | 97 531                             |   | - 2 524                                       | - 2 524                      | 95 007  |
| <b>Totaal investeringen</b>                                | <b>457 893</b>                     | <b>0</b>  | <b>- 101 560</b>                              | <b>- 101 560</b>             | <b>356 333</b>                                  |
| <b>Subsidies</b>   | <b>877</b>                         |   | <b>36</b>                                     | <b>36</b>                    | <b>913</b>                                      |
| <b>Apparaatsuitgaven</b>                                   |                                    |   |   |                              |   |
| 1(GE/NL) Corps   | 539 103                            |   | 7 204   | 7 204                        | 546 307   |
| Nationaal Commando, excl. Civiele<br>Taken                 | 587 063                            |   | 82 723  | 82 723                       | 669 786   |
| Commando Opleidingen KL                                    | 210 649                            |   | 11 148  | 11 148                       | 221 797   |
| Overige Eenheden BLS                                       | 241 304                            |   | 29 636  | 29 636                       | 270 940   |
| Landmachtstaf  | 105 529                            |   | 4 570   | 4 570                        | 110 099   |
| <b>Totaal Apparaatsuitgaven</b>                            | <b>1 683 648</b>                   | <b>0</b>  | <b>135 281</b>                                | <b>135 281</b>               | <b>1 818 929</b>                                |
| <b>Totale uitgaven</b>                                     | <b>2 142 418</b>                   | <b>0</b>  | <b>33 757</b>                                 | <b>33 757</b>                | <b>2 176 175</b>                                |
| <b>Ontvangsten (x € 1000)</b>                              | <b>58 153</b>                      |   | <b>9 213</b>                                  | <b>9 213</b>                 | <b>67 366</b>                                   |

De mutaties die geleid hebben tot de stand van de eerste suppletore begroting 2002 zijn in onderstaande tabel weergegeven.

**(Bedragen x € 1000)**

|   | Apparaats-<br>uitgaven | Investerin-<br>gen | Subsidies | Totaal        |
|---|------------------------|--------------------|-----------|---------------|
| <b>Technische mutaties;</b>               |                        |                    |           |               |
| Loonbijstelling 1e tranche<br>2001        | 43 758                 |                    |           | 43 758        |
| Bijstelling ontvangsten                   | 8 213                  |                    |           | 8 213         |
| Einde jaarsmarge                          | 539                    | - 8 100            |           | - 7 561       |
| Overheveling Marechaussee<br>eenheden     | - 4 953                | - 1 218            |           | - 6 171       |
| Diversen (dienstverlening e.d)            | - 1 858                | - 1 135            |           | - 2 993       |
| Herfasering leenconstructie<br>2001-2002  |                        | - 16 381           |           | - 16 381      |
| Herfasering Van Rijn-gelden               | - 1 724                | - 21 978           |           | - 23 702      |
| Restant Van Rijn-gelden                   | 4 901                  |                    |           | 4 901         |
| Prijsbijstelling (voorlopig)              | 25 586                 |                    |           | 25 586        |
| Dollarcompensatie (voorlopig)             | 2 612                  | 1 288              |           | 3 900         |
| Compensatie UKW uitgaven/<br>Verz         | - 2 182                |                    |           | - 2 182       |
| Aanwending gelden NAFIN                   |                        | 6 400              |           | 6 400         |
| <b>Sub-totaal technische<br/>mutaties</b> | <b>74 878</b>          | <b>- 41 124</b>    | <b>0</b>  | <b>33 754</b> |
| <b>Beleidsmatige bijstellingen</b>        | <b>60 403</b>          | <b>- 60 436</b>    | <b>36</b> | <b>0</b>      |
| <b>Totaal</b>                             | <b>135 281</b>         | <b>- 101 560</b>   | <b>36</b> | <b>33 754</b> |

## Toelichting beleidsmatige mutaties

Zoals in de inleiding reeds vermeld is, is het noodzakelijke gebleken om het budget voor de apparaatsuitgaven aan te vullen met gelden uit het investeringsbudget teneinde de bedrijfsvoering van de Koninklijke Landmacht veilig te stellen.

De bijstelling van de apparaatsuitgaven met € 60 miljoen heeft tot gevolg dat de voorgenomen activiteiten voor het ressort 1e Divisie «7 september» (voorheen 1 (GE/NL) Corps) niet zullen worden aangepast. De beschikbaarheid en operationele inzet worden derhalve niet aangetast. Bij een tweetal ressorts vinden wel aanpassingenplaats in de omvang van de activiteiten.

### Nationaal Commando

| Producten/Diensten<br>(mensuren *1000) | Raming 2002 | 1e Suppletore<br>begroting 2002 | Bijstelling |
|--|-------------|---------------------------------|-------------|
| Operationeel                           | 62          | 188                             | + 126       |
| Logistiek                              | 1 600       | 1 269                           | - 331       |
| Facilitair                             | 4 250       | 4 538                           | + 288       |
| Specifiek                              | 140         | 475                             | + 335       |
| Totaal                                 | 6 052       | 6 470                           | + 418       |

De bijstelling is voornamelijk een gevolg van een verbeterde toekenning van mensuren aan de te onderscheiden producten en diensten.

### Opleidings- en Trainingscommando (voorheen Commando Opleidingen KL)

|                               | Meet-<br>eenheid        | Raming<br>2002 | 1e<br>Suppletore<br>begroting<br>2002 | Bijstelling  |
|-------------------------------|-------------------------|----------------|---------------------------------------|--------------|
| <i>Primaire producten</i>     |                         |                |                                       |              |
| Initiële opleidingsproducten  | Opleidings-<br>plaatsen | 13 600         | Vervalt                               | - 13 600     |
| Initiële opgeleide leerlingen | Aantallen               | 3 047          | 3 217                                 | 170          |
| Vervolgopleidings-producten   | Opleidings-<br>plaatsen | 35 800         | 35 700                                | - 100        |
| Trainingsproducten            | Mensuren                | 147 840        | 109 288                               | - 38 552     |
| LO/S Opleidingen en training  | Mensuren                | 211 920        | 206 594                               | - 5 326      |
| <i>Secundaire producten</i>   |                         |                |                                       |              |
| Kennisproducten               | Mensuren                | 147 520        | 150 478                               | 2 958        |
| Steunverlening                | Mensuren                | 30 240         | 57 176                                | 26 936       |
| Maatschappelijke meerwaarde   | Aantal                  | 3 025          | 6 200                                 | <sup>1</sup> |

<sup>1</sup> veranderde meeteenheid, zie hieronder

### Initiële opleidingsproducten

Het OTC heeft, mede ingegeven door het VBTB, zijn producten ingericht naar zijn primaire doelstelling: het opleiden en trainen. Als gevolg hiervan zijn initiële opleidingsproducten in opleidingsplaatsen veranderd in aantallen opgeleide leerlingen, verbijzonderd naar 1 GNC en overige afnemers. Door de genomen maatregelen van het OTCKL en DP&O op het gebied van vullingprioriteiten en flex-P maatregelen is de verwachting dat de vulling van het functiebestand verbetert. Hierdoor kan het OTCKL voorzien in de toenemende instroom van leerlingen. De verwachting is dan ook het aantal opgeleide leerlingen zal toenemen in 2002.

#### *Vervolgopleidingsproducten*

In 2001 heeft het OTCKL een reguliere afstemmingsoverleg ingevoerd teneinde een juiste afstemming te krijgen in de vraag en aanbod van de opleidingsproducten. Dit zal ertoe moeten leiden dat op termijn de planning en realisatie beter op elkaar aansluiten.

#### *Trainingsproducten*

De trainingsproducten omvatten onder meer het gebruik van specifieke onderwijs-leermiddelen, simulatoren, het opstellen van trainings-scenario's, het beschikbaar stellen van observers/trainers en het gebruik van schietkampen. De lopende transformatie van COKL naar OTCKL leidt tot een concentratie van de schaarse kennis en middelen ter ondersteuning van opleiding en training. Voor 2002 wordt door het OTCKL de hoogste prioriteit gegeven aan de initiële opleidingsproducten. Door deze prioriteitstelling wordt het ambitieniveau van de trainingsproducten neerwaarts bijgesteld. De trainingsproducten en steunverlening zijn omgezet van mensdagen naar uren om met de overige producten een eenduidige meeteenheid te krijgen.

#### *LO/Sport opleidingen en trainingen*

De klantvraag naar trainingsondersteuning door de LO/Sport wordt afgestemd met de vulling van LO/sport-organisatie.

#### *Secundaire producten*

Door het aantal vacatures in de instructieve functies wordt door het OTCKL de hoogste prioriteit gegeven aan het leveren van initiële en vervolgopleidingen. Hierdoor neemt de onderlinge steunverlening aan de opleidingscentra en de KMA toe. Daarnaast wordt voorzien in de behoefte aan steunverlening, die door het NATCO wordt gecoördineerd. Dit betreft zowel de maatschappelijke dienstverlening als de militaire steun.

#### *Maatschappelijke meerwaarde*

Waar voorheen werd uitgegaan van het aantal BBT'ers die succesvol hun studietraject hebben afgesloten, wordt thans aangegeven het aantal BBT'ers die een opleiding volgen. De nieuwe benadering leidt tot een resultaatgericht begroten en verantwoorden.

#### *Investerings*

Zoals vermeld wordt een deel van het investeringsbudget overgeheveld naar het exploitatiebudget. Hierdoor heeft prioriteitstelling moeten plaatsvinden. De geraamde uitgaven bij dit artikel hebben voorshands uitsluitend betrekking op verplichtingen die aangegaan zijn vóór 2002. Voor nieuwe verplichtingen die in 2002 zullen worden aangegaan zijn voor 2002 géén uitgaven geraamd. Bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2003 zal een nadere afweging plaatsvinden omtrent de projecten waarvoor thans is besloten om deze vooralsnog uit te stellen.

### **Automatisering**

De daling bij dit subartikelonderdeel van de aan te gane verplichtingen en uitgaven is het gevolg van de bovengenoemde prioriteitstelling. Het betreft onder andere uitstel voor de projecten Vervanging actieve IT-componenten, Bedrijfsbesturingssysteem, Uitbreiding ICT infra en Enterprise Resource Planning. Voor het project implementatie P&O 2000 zijn aanvullende fondsen benodigd. De genoemde mutaties bij de verplichtingen hebben eveneens hun invloed op de uitgaven. Door vertraging in de betalingen in 2001 in het project ISIKL stijgen de uitgaven in 2002.

## **Logistiek**

De uitgaven bij dit subartikelonderdeel dalen per saldo met name door aanpassing van de omvang van het project Vervanging personenauto's/transporters en vertraging van het project Geneeskundig materieel. Bij dit subartikelonderdeel dalen de aan te gane verplichtingen doordat projecten in het kader van prioriteitstelling verschoven c.q. vertraagd zijn naar latere jaren. Dit betreft met name de projecten vervanging Trekker/oplegger combinatie (TROPACO) 400/650 kN, Geneeskundig materieel, Wissellaadsysteem en door vertraging in de verwervingsvoorbereiding het project vervanging motorrijwielen. De projecten Vervanging personenauto's/transporters en Interne transportmiddelen zijn in omvang verlaagd.

## **Commandovoering, verbindingen en gevechtsinlichtingen**

De uitgavendaling bij dit subartikelonderdeel vindt zijn oorzaak door het vervallen van diverse behoeften waardoor hieraan gerelateerde verbindingsmaterieel en dergelijke niet meer nodig is. Hiertegenover stijgen de uitgaven van het project RPV doordat een deel vertraagd is naar 2002 omdat niet alle leveringen in 2001 zijn gerealiseerd. Daarnaast zijn uitgaven geraamd voor voorzieningen in het kader van HRF/HQ, dat ook gedeeltelijk ten laste van het artikelonderdeel EVDB (artikel Internationale Samenwerking) wordt verantwoord.

In 2001 werd de realisatie van de projecten Milsatcom en C2 support centre voorzien. Door vertraging in de verwervingsfase zijn de verplichtingen voor deze projecten, C2 support centre voor een deel, verschoven naar 2002.

Het project Battle field management systeem is in het kader van prioriteitstelling in omvang verlaagd. Het project Mobiel telefoniesysteem is als separaat project komen te vervallen en is ondergebracht bij het project Titaan. De genoemde mutaties hebben eveneens hun invloed op de uitgaven.

## **Elektronisch materieel**

De verlaging bij dit subartikelonderdeel van de aan te gane verplichtingen wordt veroorzaakt door het uitstellen van de uitbreiding frequentiebereik voor de EOVS-systemen.

## **Nucleair, biologisch en chemisch materieel**

Bij dit onderdeel is verlaging van de verplichtingen en uitgaven opgetreden door prioriteitstelling waardoor de projecten NEUS (Nauwkeurige Elektrodetectie Uitstromende strijdgassen) en vervanging Gasverkenning-uitrusting vooralsnog zijn uitgesteld.

## **Luchtverdediging**

De daling bij dit subartikelonderdeel van de verplichtingenomvang wordt met name veroorzaakt door het project Vervanging Stingerbol 1 en 2 omdat de realisatie van dit project is bevroren en wordt meegenomen in de studie naar het Joint Air Defence Centre (JADC). Daarnaast wordt de vervanging van doelpresentatiemiddelen vooralsnog uitgesteld.

De stijging van de uitgaven wordt voornamelijk veroorzaakt doordat voor de projecten GWI PRTL en Stinger RMP minder leveringen en daardoor minder betalingen hebben plaatsgevonden in 2001 waardoor deze in 2002 worden gerealiseerd.

## **Manoeuvre**

Per saldo dalen de uitgaven bij dit subartikelonderdeel enerzijds doordat met name voor het project Antitank Middelbare Dracht (MRAT) minder benodigd is naar aanleiding van de met de leverancier afgesloten contract (betaald in 2001). Anderzijds stijgen de uitgaven door vertraging in de verwervingsfase en afleveringen in 2001 waardoor voor de projecten Licht Verkenning- en Bewakingsvoertuig (LVB), Vervanging Pantservoertuigen (MRAT/AD) en Warmtebeeld handkijkers in 2002 uitgaven moeten worden geraamd.

De verplichtingen voor manoeuvre dalen voornamelijk doordat de projecten Midlife Update Klein Kaliber Wapen Simulator en Gevechtsveld Controle Radar in verband met vertragingen in de verwervingsfase zijn doorgeschoven naar 2003.

Verder dalen de verplichtingen omdat door prioriteitstelling de verwerving van de volgende projecten wordt uitgesteld: Vervanging Video-oefen Uitrusting, Soldiers Modernisation Program en richtkijker SLA-wapen. Deze mutaties in de verplichtingen hebben eveneens invloed op een verlaging van de uitgaven.

## **Vuursteun**

Er vindt bij dit subartikelonderdeel een verlaging van verplichtingen en uitgaven plaats doordat de verwerving van het project Grondgebonden Doelopsporingsmiddelen wordt uitgesteld.

## **Gevechtssteun**

Bij dit subartikelonderdeel wordt de verlaging van de verplichtingen en de uitgaven veroorzaakt door het uitstellen van de verwerving van de projecten Boorinstallatie grondwater en het stoppen van de ontwikkeling van de Vervanging Brugleggende tank Leopard 1.

## **Beleidsartikel 03. Koninklijke Luchtmacht**

### *Algemeen*

De totaal geraamde uitgaven op het niveau van de eerste suppletore begroting 2002 van het beleidsterrein Koninklijke Luchtmacht zijn als volgt te specificeren:

**Budgettaire gevolgen van het beleidartikel 03 Koninklijke Luchtmacht**

|  | Stand ontwerp-<br>begroting<br>(1) | Mutaties via NvW<br>en amendemen-<br>ten<br>(2) | Mutaties 1e<br>suppletore<br>begroting<br>(3) | Totaal mutaties<br>(4)=(2+3) | Stand 1e supple-<br>tore<br>begroting<br>(5)=(1+4) |
|--|------------------------------------|---|---|------------------------------|--|
| <b>Verplichtingen (x € 1000)</b>                         | 1 539 212                          |   | 106 499                                       | 106 499                      | 1 645 711  |
| <b>Uitgaven (x € 1000)</b>                               |                                    |   |   |                              |  |
| <b>Investerings</b>                                      |                                    |   |   |                              |  |
| Vliegtuigmaterieel (incl. F-16)                          | 37 721                             |   | 62 840  | 62 840                       | 100 561  |
| Vervoermiddelen  | 20 760                             |   | 582   | 582                          | 21 342   |
| Elektrisch en Elektronisch materieel                     | 67 695                             |   | - 1 888                                       | - 1 888                      | 65 807   |
| Bewapeningsmaterieel                                     | 11 198                             |   | 6 178   | 6 178                        | 17 376   |
| Springstoffen en munitie                                 | 3 217                              |   | 3 622   | 3 622                        | 6 839  |
| Overig materieel   | 13 015                             |   | 5 123   | 5 123                        | 18 138   |
| Luchtmobiele brigade                                     | 149 855                            |   | 3 366   | 3 366                        | 153 221  |
| Infrastructuur   | 70 971                             |   | 2 838   | 2 838                        | 73 809   |
| <b>Totaal Investerings</b>                               | <b>374 432</b>                     | <b>0</b>  | <b>82 661</b>                                 | <b>82 661</b>                | <b>457 093</b>                                     |
| <b>Apparaatsuitgaven</b>                                 |                                    |   |   |                              |  |
| Tactische Luchtmacht                                     | 410 019                            |   | 7 984   | 7 984                        | 418 003  |
| Decentrale ondersteunende<br>eenheden                    | 0                                  |   | 0   | 0                            | 0  |
| Logistiek Centrum Koninklijke<br>Luchtmacht (LCKLu)      | 115 618                            |   | 753   | 753                          | 116 371  |
| Koninklijke Militaire School Lucht-<br>macht (KMSL)      | 73 219                             |   | 2 332   | 2 332                        | 75 551   |
| Staf Bevelhebber der Luchtstrijd-<br>krachten (Staf BDL) | 342 701                            |   | 12 769  | 12 769                       | 355 470  |
| <b>Totaal Apparaatsuitgaven</b>                          | <b>941 557</b>                     | <b>0</b>  | <b>23 838</b>                                 | <b>23 838</b>                | <b>965 395</b>                                     |
| <b>Totale uitgaven</b>                                   | <b>1 315 989</b>                   | <b>0</b>  | <b>106 499</b>                                | <b>106 499</b>               | <b>1 422 488</b>                                   |
| <b>Ontvangsten (x € 1000)</b>                            | <b>38 097</b>                      |   | <b>1 000</b>                                  | <b>1 000</b>                 | <b>39 097</b>                                      |

De mutaties die geleid hebben tot de stand van de eerste suppletore begroting zijn in onderstaande tabel weergegeven.

|                            | Investerings  | Apparaats-<br>uitgaven | Totaal         |
|----------------------------|---------------|------------------------|----------------|
| <b>Technische mutaties</b> |               |                        |                |
| Eindejaarsmarge            | 17 026        | - 13 478               | 3 548          |
| \$-schoommelfonds          | 13 614        | 4 855                  | 18 469         |
| Prijsbijstelling           | 10 500        | 9 386                  | 19 886         |
| SDD-bijdrage EZ/industrie  | 48 000        | 0                      | 48 000         |
| Dollarcompensatie          | 7 564         | 4 236                  | 11 800         |
| Loonbijstelling            |               | 14 731                 | 14 731         |
| P-beleid                   |               | 3 358                  | 3 358          |
| Overige mutaties           | - 14 043      | 750                    | - 13 293       |
| <b>Totaal</b>              | <b>82 661</b> | <b>23 838</b>          | <b>106 499</b> |

**Beleidsartikel 04. Koninklijke Marechaussee**

De totaal geraamde uitgaven op het niveau van de eerste suppletore begroting 2002 van het beleidsterrein Koninklijke Marechaussee worden als volgt gespecificeerd.

|  | Stand ontwerp-<br>begroting<br>(1) | Mutaties via NvW<br>en amendemen-<br>ten<br>(2) | Mutaties 1e<br>suppletore<br>begroting<br>(3) | Totaal mutaties<br>(4)=(2+3) | Stand 1e supple-<br>tore begroting<br>(5)=(1+4) |
|--|------------------------------------|---|---|------------------------------|---|
| <b>Verplichtingen (x € 1000)</b>                       | 286 408                            | 9 711   | 33 379  | 43 090                       | 328 699   |
| <b>Investerings</b>                                    |                                    |   |   |                              |   |
| Totaal investeringen                                   | 32 858                             | 1 857   | 15 533  | 17 390                       | 50 248  |
| Totaal investeringen                                   | 32 858                             | 1 857   | 15 533  | 17 390                       | 50 248  |
| <b>Subsidies</b>                                       | 0                                  |   | 0   | 0                            | 0   |
| <b>Apparaatsuitgaven</b>                               |                                    |   |   |                              |   |
| Apparaatsuitgaven                                      |                                    |   |   |                              |   |
| – Beveiliging  | 44 339                             | 1 335   | 2 897   | 4 232                        | 48 571  |
| – Handhaven vreemdelingenwet                           | 88 677                             | 2 670   | 5 795   | 8 465                        | 97 142  |
| – Politietaken Defensie (excl. Intern<br>en vredesops) | 54 771                             | 1 649   | 3 579   | 5 228                        | 59 999  |
| – Politietaken (Burgerluchtvaart-<br>terreinen)        | 7 824                              | 236   | 512   | 748                          | 8 572   |
| – Assistentieverlening, samenwer-<br>king en bijstand  | 7 824                              | 236   | 512   | 748                          | 8 572   |
| – Staf KMAR  | 13 041                             | 393   | 853   | 1 246                        | 14 287  |
| – Opleidingscentrum                                    | 44 339                             | 1 336   | 2 898   | 4 233                        | 48 573  |
| Totaal apparaatsuitgaven                               | 260 816                            | 7 854   | 17 046  | 24 900                       | 285 716   |
| Totale uitgaven (x € 1000)                             | 293 674                            | 9 711   | 32 580  | 42 290                       | 335 964   |
| <b>Ontvangsten</b>                                     |                                    |   |   |                              |   |
| Totale ontvangsten (x € 1000)                          | 4 808                              | 0   | 0   | 0                            | 4 808   |

De mutaties die geleid hebben tot de stand van de eerste suppletore begroting zijn in onderstaande tabel weergegeven.

|                                  | Investerings | Apparaats-<br>uitgaven | Totaal |
|----------------------------------|--------------|------------------------|--------|
| <b>Technische mutaties</b>       |              |                        |        |
| Prijsbijstelling                 |              | 2 261                  | 2 261  |
| Eindejaarsmarge                  | 1 383        | 2 707                  | 4 090  |
| Overige mutaties                 | 4 695        | 10 565                 | 15 260 |
| Loonbijstelling                  | 3 639        |                        | 3 639  |
| Middensommen                     | 2 700        |                        | 2 700  |
| P-beleid                         | 1 533        |                        | 1 533  |
| Subtotaal technische mutaties    | 13 950       | 15 533                 | 29 483 |
| <b>Beleidsmatige mutaties</b>    |              |                        | 0      |
| Terrorismebestrijding            | 9 250        | 1 857                  | 11 107 |
| Bewaking Koninklijk Huis         | 700          |                        | 700    |
| Grensbewaking Schiphol           | 1 000        |                        | 1 000  |
| Subtotaal beleidsmatige mutaties | 10 950       | 1 857                  | 12 807 |
| Totaal                           | 24 900       | 17 390                 | 42 290 |

### *Toelichting*

#### *Terrorismebestrijding*

De terroristische aanslagen van 11 september 2001 in de VS zijn wereldwijd aanleiding geweest tot het nemen van (preventieve) maatregelen. In Nederland is door het kabinet opdracht gegeven tot het nemen van de nodige maatregelen en zijn daartoe gelden ter beschikking gesteld. De actiepunten Koninklijke Marechaussee hebben betrekking op nagenoeg alle taakvelden en resulteren in een uitbreiding van 168 vte'n. Het betreft



de uitbreiding van de observatie- en persoonsbeveiligingscapaciteit van de BSB, de Bijzondere Dienst en Veiligheid, toezicht in de beveiliging burgerluchtvaart, documentspecialisten, opsporing mensensmokkel en analyse, biometrie en Europol.

#### *Bewaking Koninklijk Huis*

In het najaar van 2002 zullen Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins van Oranje en zijn echtgenote het landhuis «de Eikenhorst», gelegen op het landgoed De Horsten in de gemeente Wassenaar, gaan bewonen. De Koninklijke Marechaussee draagt zorg voor het beheer en de personele inzet ten behoeve van de beveiliging van «de Eikenhorst».

#### *Grensbewaking Schiphol*

Op 6 maart 2002 zijn in het «Bewindsliedenoverleg Schiphol» afspraken gemaakt over de normering van de grensbewaking op Schiphol. Terwijl het aantal passagiers de afgelopen jaren sterk is toegenomen, is het aantal balies en de formatie van de Koninklijke Marechaussee nauwelijks meegegroeid. Doel is het terugbrengen van de wachttijden tot een acceptabel niveau onder gelijktijdige uitvoering van de controles overeenkomstig de regelgeving zoals neergelegd in Schengen uitvoeringsovereenkomst.

### **Beleidsartikel 05. Defensie Interservice Commando**

De totaal geraamde uitgaven op het niveau van de eerste suppletore begroting 2002 zijn als volgt te specificeren:

#### **Budgettaire gevolgen van het beleidartikel 05 Defensie Interservice Commando**

|   | Stand ontwerp-<br>begroting<br>(1) | Mutaties via NvW<br>en amendemen-<br>ten<br>(2) | Mutaties 1e<br>suppletore<br>begroting<br>(3) | Totaal mutaties<br>(4)=(2+3) | Stand 1e supple-<br>tore<br>begroting<br>(5)=(1+4) |
|---|------------------------------------|---|---|------------------------------|--|
| <b>Verplichtingen (x € 1000)</b>                      | 256 502                            |   | 4 812   | 4 812                        | 261 314  |
| <b>Investerings</b>                                   |                                    |   |   |                              |  |
| Groot materieel                                       | 9 476                              |   | 0   | 0                            | 9 476  |
| Infrastructuur  | 12 547                             |   | 2 038   | 2 038                        | 14 585   |
| Totaal investeringen                                  | 22 023                             |   | 2 038   | 2 038                        | 24 061   |
| <b>Subsidies</b>                                      | 0                                  |   | 0   | 0                            | 0  |
| <b>Apparaatsuitgaven</b>                              |                                    |   |   |                              |  |
| Staf Dico   | 18 493                             |   | 4 566   | 4 566                        | 23 059   |
| Defensie Verkeers- en Vervoersorga-<br>nisatie (DVVO) | 59 217                             |   | - 400   | - 400                        | 58 817   |
| Defensie-organisatie Werving en<br>Selectie (DWS)     | 51 773                             |   | 1 344   | 1 344                        | 53 117   |
| Militair Geneeskundig Facilitair<br>Bedrijf (MGFB)    | 52 880                             |   | 2 118   | 2 118                        | 54 998   |
| Instituut Defensie Leergangen (IDL)                   | 9 706                              |   | 814   | 814                          | 10 520   |
| Overige interservice diensten (OID)                   | 41 476                             |   | - 5 668                                       | - 5 668                      | 35 808   |
| Totaal Apparaatsuitgaven                              | 233 545                            |   | 2 774   | 2 774                        | 236 319  |
| Totale uitgaven (x € 1000)                            | 255 568                            |   | 4 812   | 4 812                        | 260 380  |
| <b>Ontvangsten</b>                                    |                                    |   |   |                              |  |
| Totale ontvangsten (x € 1000)                         | 21 561                             |   | 0   | 0                            | 21 561   |

De mutaties die geleid hebben tot de stand van de eerste suppletore begroting zijn als volgt te specificeren:

|                            | Investerings | Apparaats-<br>uitgaven | Totaal       |
|----------------------------|--------------|------------------------|--------------|
| <b>Technische mutaties</b> |              |                        |              |
| Prijsbijstelling           |              | 3 463                  | 3 463        |
| Eindejaarsmarge            | 994          | - 1 956                | - 962        |
| Loonbijstelling            |              | 2 975                  | 2 975        |
| P-beleid                   |              | 1 271                  | 1 271        |
| Overige mutaties           | 1 044        | - 2 979                | - 1 935      |
| <b>Totaal</b>              | <b>2 038</b> | <b>2 774</b>           | <b>4 812</b> |

### Beleidsartikel 06 Militaire Inlichtingendienst

De totaal geraamde uitgaven op het niveau van de eerste suppletore begroting 2002 van het beleidsartikel Militaire Inlichtingendienst zijn als volgt te specificeren.

|                                   | Stand ontwerp-<br>begroting<br>(1) | Mutaties via NvW<br>en amendemen-<br>ten<br>(2) | Mutaties 1e<br>suppletore<br>begroting<br>(3) | Totaal mutaties<br>(4)=(2+3) | Stand 1e supple-<br>tore<br>begroting<br>(5)=(1+4) |
|-----------------------------------|------------------------------------|---|---|------------------------------|--|
| <b>Verplichtingen (x € 1000)</b>  | 52 476                             | 1 860   | 4 738   | 6 598                        | 59 074   |
| <b>Investerings</b>               |                                    |   |   |                              |  |
| Investerings AVI                  | 5 083                              | 499   | 3 630   | 4 129                        | 9 212  |
| <b>Totaal investeringen</b>       | <b>5 083</b>                       | <b>499</b>                                      | <b>3 630</b>                                  | <b>4 129</b>                 | <b>9 212</b>                                       |
| <b>Apparaatsuitgaven</b>          |                                    |   |   |                              |  |
| MID                               | 46 939                             | 1 361   | 1 108   | 2 469                        | 49 408   |
| <b>Totaal Apparaatsuitgaven</b>   | <b>46 939</b>                      | <b>1 361</b>                                    | <b>1 108</b>                                  | <b>2 469</b>                 | <b>49 408</b>                                      |
| <b>Totale uitgaven (x € 1000)</b> | <b>52 022</b>                      | <b>1 860</b>                                    | <b>4 738</b>                                  | <b>6 598</b>                 | <b>58 620</b>                                      |

De mutaties die geleid hebben tot de stand van de eerste suppletore begroting zijn in onderstaande tabel weergegeven.

|                                      | Investerings | Apparaats-<br>uitgaven | Totaal       |
|--------------------------------------|--------------|------------------------|--------------|
| <b>Technische mutaties</b>           |              |                        |              |
| Prijsbijstelling                     |              | 416                    | 416          |
| Eindejaarsmarge                      | 3 630        |                        | 3 630        |
| Loonbijstelling                      |              | 1 100                  | 1 100        |
| Overige mutaties                     |              | - 408                  | - 408        |
| <b>Subtotaal technische mutaties</b> | <b>3 630</b> | <b>1 108</b>           | <b>4 738</b> |
| <b>Beleidsmatige mutaties</b>        |              |                        |              |
| Terrorismebestrijding                | 499          | 1 361                  | 1 860        |
| <b>Totaal</b>                        | <b>4 129</b> | <b>2 469</b>           | <b>6 598</b> |

#### *Toelichting nieuwe mutaties*

##### *Terrorismebestrijding*

Naar aanleiding van de aanslagen in New York op 11 september 2001 is besloten tot intensivering van terrorismebestrijding. Hiertoe zijn, als onderdeel van het Rijksbrede Actieplan Terrorismebestrijding en Veiligheid, gelden aan het budget van de Militaire Inlichtingendienst toegevoegd.

## Beleidsartikel 07 Pensioenen, uitkeringen en wachtgeld

De totaal geraamde uitgaven op het niveau van de eerste suppletore begroting 2002 van het beleidsartikel Pensioenen, uitkeringen en wachtgeld zijn als volgt te specificeren.

|  | Stand ontwerp-<br>begroting<br>(1) | Mutaties via NvW<br>en amendemen-<br>ten<br>(2) | Mutaties 1e<br>suppletore<br>begroting<br>(3) | Totaal mutaties<br>(4)=(2+3) | Stand 1e supple-<br>tore begroting<br>(5)=(1+4) |
|--|------------------------------------|---|---|------------------------------|---|
| <b>Verplichtingen en uitgaven (x € 1000)</b> | 909 686                            |   | 27 931  | 27 931                       | 937 617   |
| <b>Per artikelonderdeel:</b>                 |                                    |   |   |                              |   |
| Militaire nabestaanden pensioenen            | 27 281                             |   | 0   | 0                            | 27 281  |
| Militaire diensttijdpensioenen               | 300 302                            |   | 0   | 0                            | 300 302   |
| Kapitaaldekking nominale bijdrage            | 35 742                             |   | 4 458   | 4 458                        | 40 200  |
| Kapitaaldekking lening ABP<br>(hoofdsom)     | 0                                  |   | 0   | 0                            | 0   |
| Kapitaaldekking lening ABP (rente)           | 0                                  |   | 0   | 0                            | 0   |
| Militaire invaliditeitspensioenen            | 87 546                             |   | 0   | 0                            | 87 546  |
| Uitkeringswet gewezen militairen             | 364 624                            |   | 23 469  | 23 469                       | 388 093   |
| Sociale zorg                                 | 5 429                              |   | 0   | 0                            | 5 429   |
| Overige uitkeringen                          | 5 899                              |   | 0   | 0                            | 5 899   |
| Reserve-overdracht                           | 7 624                              |   | 0   | 0                            | 7 624   |
| Veteranenbeleid                              | 539                                |   | 4   | 4                            | 543   |
| Uitvoeringskosten USZO/ABP                   | 16 286                             |   | 0   | 0                            | 16 286  |
| Wachtgeld en inactiviteitswedden             | 58 414                             |   | 0   | 0                            | 58 414  |
| <b>Totale uitgaven (x € 1000)</b>            | <b>909 686</b>                     |   | <b>27 931</b>                                 | <b>27 931</b>                | <b>937 617</b>                                  |
| <b>Ontvangsten</b>                           |                                    |   |   |                              |   |
| <b>Totale ontvangsten (x € 1000)</b>         | <b>1 559</b>                       |   | <b>0</b>                                      | <b>0</b>                     | <b>1 559</b>                                    |

De mutaties de geleid hebben tot de stand van de eerste suppletore begroting zijn in onderstaande tabel weergegeven.

|                            | Bedrag mutatie |
|----------------------------|----------------|
| <b>Technische mutaties</b> |                |
| Loonbijstelling            | 9 067          |
| Eindejaarsmarge            | - 6 973        |
| Bijstelling UKW-uitgaven   | 21 375         |
| Overige mutaties           | 4 462          |
| <b>Totaal</b>              | <b>27 931</b>  |

## Beleidsartikel 08 Ziektekostenvoorziening Defensiepersoneel

De totaal geraamde uitgaven op het niveau van de eerste suppletore begroting 2002 vna het beleidsartikel Ziektekostenvoorziening Defensiepersoneel zijn als volgt gespecificeerd.

|  | Stand ontwerp-<br>begroting<br>(1) | Mutaties via NvW<br>en amendemen-<br>ten<br>(2) | Mutaties 1e<br>suppletore<br>begroting<br>(3) | Totaal mutaties<br>(4)=(2+3) | Stand 1e supple-<br>tore begroting<br>(5)=(1+4) |
|--|------------------------------------|---|---|------------------------------|---|
| <b>Verplichtingen (x € 1000)</b>               | 24 172                             | 0   | 204   | 204                          | 24 376  |
| <b>Apparaatsuitgaven</b>                       |                                    |   |   |                              |   |
| Ziektekostenvoorziening defensie-<br>personeel | 24 172                             | 0   | 204   | 204                          | 24 376  |
| <b>Totaal Apparaatsuitgaven</b>                | <b>24 172</b>                      | <b>0</b>  | <b>204</b>                                    | <b>204</b>                   | <b>24 376</b>                                   |

De mutaties die geleid hebben tot de stand van de eerste suppletore begroting zijn onderstaand weergegeven

|                            | Bedrag mutatie |
|----------------------------|----------------|
| <b>Technische mutaties</b> |                |
| Ramingbijstelling          | 204            |
| <b>Totaal</b>              | <b>204</b>     |

### Beleidsartikel 09. Vredesoperaties

De totaal geraamde uitgaven op het niveau van de eerste suppletore begroting 2002 van het beleidsartikel Vredesoperaties zijn als volgt te specificeren.

#### Budgettaire gevolgen van het beleidartikel 09 Vredesoperaties

|                                  | Stand ontwerp-<br>begroting<br>(1) | Mutaties via NvW<br>en amendemen-<br>ten<br>(2) | Mutaties 1e<br>suppletore<br>begroting<br>(3) | Totaal mutaties<br>(4)=(2+3) | Stand 1e supple-<br>tore begroting<br>(5)=(1+4) |
|----------------------------------|------------------------------------|---|---|------------------------------|---|
| <b>Verplichtingen (x € 1000)</b> | 170 177                            |   | 93 900  | 93 900                       | 264 077   |
| <b>Uitgaven (x € 1000)</b>       |                                    |   |   |                              |   |
| VN-contributies                  | 48 554                             |   | 10 891  | 10 891                       | 59 445  |
| SFOR                             | 83 042                             |   | - 3 761                                       | - 3 761                      | 79 281  |
| KFOR                             | 908                                |   | 2 865   | 2 865                        | 3 773   |
| UNMEE                            | 0                                  |   | 3 449   | 3 449                        | 3 449   |
| ISAF                             | 0                                  |   | 28 755  | 28 755                       | 28 755  |
| Enduring Freedom                 | 0                                  |   | 67 455  | 67 455                       | 67 455  |
| PSO                              | 0                                  |   | 1 815   | 1 815                        | 1 815   |
| Diverse kleinere operaties       | 0                                  |   | 2 306   | 2 306                        | 2 306   |
| Voorziening vredesoperaties      | 37 673                             |   | - 19 875                                      | - 19 875                     | 17 798  |
| <b>Totale uitgaven</b>           | <b>170 177</b>                     | <b>0</b>  | <b>93 900</b>                                 | <b>93 900</b>                | <b>264 077</b>                                  |
| <b>Ontvangsten (x € 1000)</b>    | <b>1 407</b>                       |   | <b>5 500</b>                                  | <b>5 500</b>                 | <b>6 907</b>                                    |

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de personele en materiële inzet van de huidige vredesoperaties.

De mutaties die geleid hebben tot de stand van de eerste suppletore begroting zijn onderstaand weergegeven.

|                                      | Bedrag mutatie |
|--------------------------------------|----------------|
| <b>Technische mutaties</b>           |                |
| Ramingbijstelling ontvangsten        | 5 500          |
| VN-contributies                      | 5 500          |
| <b>Totaal technische mutaties</b>    | <b>11 000</b>  |
| <b>Beleidsmatige mutaties</b>        |                |
| ISAF                                 | 78 600         |
| Enduring Freedom                     | 4 300          |
| <b>Totaal beleidsmatige mutaties</b> | <b>82 900</b>  |
| <b>Totaal</b>                        | <b>93 900</b>  |

## Toelichting beleidsmatige mutaties

Als gevolg van het kabinetsbesluit tot deelname aan de operaties Enduring Freedom en ISAF zijn ten laste van de Hgis gelden toegevoegd aan de budget voor vredesoperaties.

Voor een beter inzicht in de geraamde uitgaven wordt onderstaand nog een nadere detaillering gegeven van de geraamde bedragen per onderdeel met een korte toelichting.

### Begrote uitgaven vredesoperaties (bedragen x € 1000)

|  | Uitgaven 2002 per operatie | Totalen        |
|--|----------------------------|----------------|
| A. Contributies  |                            |                |
| – VN-contributies  | 59 445                     |                |
| Sub-totaal contributies                                    |                            | 59 445         |
| B. Inzet militaire middelen krijgsmacht in vredesoperaties |                            |                |
| – Mechbat. Stabilisation Force (SFOR)                      | 77 136                     |                |
| – F-16's in Amendola                                       | 345                        |                |
| – Overige uitgaven SFOR                                    | 1 200                      |                |
| – KMAR SFOR  | 600                        |                |
| – Kosovo Force (KFOR)                                      | 3 773                      |                |
| – EU Monitor Mission (EUMM)                                | 220                        |                |
| – UN International Police Task Force (UNIPTF)              | 500                        |                |
| – Multinational Advisory Police Element (MAPE)             | 2                          |                |
| – UN Mission in Ethiopië / Eritrea (UNMEE)                 | 3 449                      |                |
| – UNTSO  | 339                        |                |
| – Essential Harvest  | 564                        |                |
| – International Assistance Security Force                  | 28 755                     |                |
| – Enduring Freedom   | 67 455                     |                |
| – EC police assistance projecten                           | 65                         |                |
| – Overige operaties  | 417                        |                |
| Sub-totaal inzet militaire middelen                        |                            | 184 820        |
| C. Bijdragen in overige operaties                          |                            |                |
| – NATO Peace Support Operations (PSO)                      | 1 815                      |                |
| – Humanitaire vluchten Ontwikkelingssamenwerking           | 44                         |                |
| – Noodhulporganisaties                                     | 155                        |                |
| Sub-totaal overige uitgaven                                |                            | 2 014          |
| <b>D. Totaal-generaal uitgaven vredesoperaties</b>         |                            | <b>246 279</b> |

Hierna wordt een korte toelichting van een aantal operaties, waaronder VN-contributies, gegeven. Voor een nadere uiteenzetting van de wijze waarop en de mate waarin wordt deelgenomen aan operaties, wordt verwezen naar de bijlage aangaande crisisbeheersings-, vredes- en humanitaire operaties.

#### A. Contributies

##### **VN contributies**

Op basis van het aantal vredesoperaties dat de VN op dit moment uitvoert en heeft gebudgetteerd, wordt thans een bijdrage van Nederland in de VN-contributies voorzien van € 59,445 miljoen. Dit betekent ten opzichte van de ontwerp-begroting 2002 een opwaartse bijstelling van het budget met € 10,891 miljoen, welke met name zijn oorzaak vindt in de toename van duurdere VN-operaties.

**Mechbat. Stabilisation Force (SFOR)**

Het betreft de inzet van het gemechaniseerd infanteriebataljon, inclusief staf, ten behoeve van de operatie SFOR in Bosnië / Herzegovina. Per oktober 2001 heeft Nederland het commando over de Multinational Division South-West (MNDSW) voor de periode van één jaar van Groot-Brittannië overgenomen. Ten opzichte van de ontwerpbegroting is het budget met € 3,76 miljoen naar beneden bijgesteld. Dit wordt veroorzaakt door een voorziene reductie met ingang van SFOR 12. Vanaf 1 juli 2002 zal de Nederlandse bijdrage met helikopters worden teruggebracht naar 2 Cougars, welke zullen gaan opereren vanuit Bugojno. Extra uitgaven voor de verhuizing zijn meegenomen.

**KFOR**

Per medio 2000 is de Nederlandse militaire inzet in de operatie KFOR praktisch beëindigd. De onder KFOR geraamde uitgaven betreffen de herstelkosten van vanuit KFOR teruggekeerd materieel.

**UN Mission Ethiopië / Eritrea (UNMEE)**

Momenteel levert Nederland de Force Commander en zijn Militaire Assistent tot november 2002. De onder UNMEE geraamde uitgaven betreffen vooral de herstelkosten van vanuit UNMEE teruggekeerd materieel.

**International Security Assistance Force (ISAF)**

Vanaf 21 januari 2002 neemt Nederland deel aan de International Security Assistance Force in Afghanistan op basis van de VN-Veiligheidsraadsresolutie 1386. Volgens deze resolutie dient de veiligheidsmacht de Afghanen te assisteren bij de handhaving van de veiligheid in Kaboel. De verantwoordelijkheid voor de handhaving van orde en gezag in het gehele land wordt bij de Afghaanse autoriteiten zelf gelegd. De Nederlandse deelname bestaat uit een versterkte luchtmobiele infanteriecompagnie, een peloton van het korps commando troepen en Augmentees in de Staf van Kabul Multinational Brigade. De duur van de operatie is voorshands vastgesteld op 6 maanden.

**Operatie Enduring Freedom (OEF)**

In het kader van de strijd tegen het terrorisme neemt de Nederlandse krijgsmacht deel aan OEF. Voor de uitvoering van «Intelligence, Surveillance and Reconnaissance»-taken en het escorteren van schepen zijn twee fregatten onder operationele controle van het US central command gesteld.

Eén fregat en twee P3C's worden ingezet in het Caribisch gebied voor de uitvoering van anti drugs operaties onder bevel van US Southern Command. De Nederlandse bijdrage aan zowel US Central Command als aan US Southern Command is voorshands voorzien voor 12 maanden. Voorts is voorzien dat één C-130 gestationeerd wordt op het vliegveld Manas in Kirgizië waar het deel zal uitmaken van een Noors-Deens-Nederlands transportdetachment. Ook is voorzien dat een tweetal F-16's te Manas gestationeerd worden. Een KDC-10 zal op de Amerikaanse basis in Qatar gestationeerd worden. Tenslotte is een onderzeeboot ingezet ten bate van de operatie.

*C. Bijdragen in overige operaties*

**NAVO Peace Support Operations (PSO)**

Per begroting 2000 worden de gemeenschappelijke uitgaven van de Navo voor vredesoperaties separaat geadmistreerd. Het Nederlandse aandeel in deze uitgaven bedraagt € 1,815 miljoen per jaar.

### Diverse kleine operaties

Dit betreft de additionele uitgaven ten behoeve van de kleinere operaties die niet separaat zijn toegelicht.

### Beleidsartikel 10. Civiele Taken

#### Algemeen

De totaal geraamde uitgaven op het niveau van de eerste suppletore begroting 2002 van dit beleidsartikel Koninklijke Marine zijn als volgt te specificeren:

|                                  | Stand ontwerp-<br>begroting<br>(1) | Mutaties via NvW<br>en amendemen-<br>ten<br>(2) | Mutaties 1e<br>suppletore<br>begroting<br>(3) | Totaal mutaties<br>(4)=(2+3) | Stand 1e supple-<br>tore begroting<br>(5)=(1+4) |
|----------------------------------|------------------------------------|---|---|------------------------------|---|
| <b>Verplichtingen (x € 1000)</b> | 32 329                             |   | 5 672   | 5 672                        | 38 001  |
| <b>Apparaatsuitgaven</b>         |                                    |   |   |                              |   |
| Kustwacht NA&A                   | 18 766                             |   | 5 432   | 5 432                        | 24 198  |
| Kustwacht NL                     | 4 936                              |   | 62  | 62                           | 4 998   |
| Explosievenopruiming             | 8 698                              |   | 107   | 107                          | 8 805   |
| Totale uitgaven (x € 1000)       | 32 400                             |   | 5 601   | 5 601                        | 38 001  |
| <b>Ontvangsten</b>               |                                    |   |   |                              |   |
| Totale ontvangsten (x € 1000)    | 5 337                              |   | 0   | 0                            | 5 337   |

De mutaties die geleid hebben tot de stand van de eerste suppletore begroting zijn onderstaand weergegeven

#### Bedragen x € 1000

|                            | Bedrag mutatie |
|----------------------------|----------------|
| <b>Technische mutaties</b> |                |
| Eindejaarsmarge            | 5 115          |
| Prijsbijstelling           | 414            |
| Overige mutaties           | 72             |
| Totaal technische mutaties | 5 601          |

## Beleidsartikel 11. Internationale Samenwerking

### Budgettaire gevolgen van het beleidartikel 11 Internationale Samenwerking

|  | Stand ontwerp-<br>begroting<br>(1) | Mutaties via NvW<br>en amendemen-<br>ten<br>(2) | Mutaties 1e<br>suppletore<br>begroting<br>(3) | Totaal mutaties<br>(4)=(2+3) | Stand 1e supple-<br>tore begroting<br>(5)=(1+4) |
|--|------------------------------------|---|---|------------------------------|---|
| <b>Verplichtingen (x € 1000)</b>                           | 88 425                             |   | 83 013  | 83 013                       | 171 438   |
| <b>Uitgaven (x € 1000)</b>                                 |                                    |   |   |                              |   |
| <b>Bijdrage aan Navo</b>                                   |                                    |   |   |                              |   |
| NAV0 Veiligheidsprojecten in<br>Nederland                  | 15 258                             |   | 0   | 0                            | 15 258  |
| Bijdrage aan het NAV0 Veiligheids<br>Investeringsprogramma | 29 204                             |   | 664   | 664                          | 29 868  |
| Investerings AWACS   | 3 083                              |   |   | 0                            | 3 083   |
| Exploitatie AWACS  | 7 389                              |   |   | 0                            | 7 389   |
| Bijdragen aan de militaire begroting<br>van de NAV0        | 13 595                             |   |   | 0                            | 13 595  |
| Overige bijdragen  | 2 111                              |   |   | 0                            | 2 111   |
| <b>Totaal bijdrage aan Navo</b>                            | <b>70 640</b>                      | <b>0</b>  | <b>664</b>                                    | <b>664</b>                   | <b>71 304</b>                                   |
| <b>EVDB</b>  | <b>408</b>                         |   | <b>81 297</b>                                 | <b>81 297</b>                | <b>81 705</b>                                   |
| <b>Attachés (HGIS)</b>                                     | <b>20 387</b>                      |   | <b>1 019</b>                                  | <b>1 019</b>                 | <b>21 406</b>                                   |
| <b>Overige Internationale samenwer-<br/>king</b>           | <b>1 389</b>                       |   | <b>33</b>                                     | <b>33</b>                    | <b>1 422</b>                                    |
| Subtotaal  | 22 184                             | 0   | 82 349  | 82 349                       | 104 533   |
| Totale uitgaven  | 92 824                             | 0   | 83 013  | 83 013                       | 175 837   |
| <b>Ontvangsten (x € 1000)</b>                              | <b>14 430</b>                      |   | <b>0</b>                                      | <b>0</b>                     | <b>14 430</b>                                   |

De mutaties die geleid hebben tot de stand van de eerste suppletore begroting zijn onderstaand weergegeven.

#### Bedragen x € 1000

|                            | Bedrag mutaties |
|----------------------------|-----------------|
| <b>Technische mutaties</b> |                 |
| Eindejaarsmarge            | 78 957          |
| Loonbijstelling (HGIS)     | 1 019           |
| Prijsbijstelling           | 3 037           |
| Totaal technische mutaties | 83 013          |

## Beleidsartikel 12. Wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling

De verplichtingen en de uitgaven op dit artikel worden ten opzichte van de ontwerpbegroting 2002 per saldo met € 2,6 miljoen verhoogd.



**Budgettaire gevolgen van het beleidartikel 12 Wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling**

|                                  | Stand ontwerp-<br>begroting<br>(1) | Mutaties via NvW<br>en amendemen-<br>ten<br>(2) | Mutaties 1e<br>suppletore<br>begroting<br>(3) | Totaal mutaties<br>(4)=(2+3) | Stand 1e supple-<br>tore<br>begroting<br>(5)=(1+4) |
|----------------------------------|------------------------------------|---|---|------------------------------|--|
| <b>Verplichtingen (x € 1000)</b> | 57 795                             | 0   | 2 600   | 2 600                        | 60 395   |
| <b>Apparaatsuitgaven</b>         |                                    |   |   |                              |  |
| Internationale Samenwerking      | 61 949                             | 0   | 2 600   | 2 600                        | 64 549   |
| Totaal Apparaatsuitgaven         | 61 949                             | 0   | 2 600   | 2 600                        | 64 549   |
| <b>Ontvangsten</b>               |                                    |   |   |                              |  |
| Totale ontvangsten (x € 1000)    | 318                                | 0   | 0   | 0                            | 318  |

De mutaties die geleid hebben tot de stand van de eerste suppletore begroting 2002 zijn onderstaand weergegeven.

**Bedragen x € 1000**

|  | Bedrag mutaties |
|--|-----------------|
| <b>Technische mutaties</b>             |                 |
| Prijsbijstelling                       | 674             |
| Overheveling naar/van andere artikelen | 1 926           |
| Totaal technische mutaties             | 2 600           |

**Niet-beleidsartikel 70 Geheime uitgaven**

De verplichtingen en de uitgaven op dit artikel worden ten opzichte van de ontwerpbegroting 2002 per saldo met € 0,420 miljoen verhoogd.

**Bedragen x € 1000****Opbouw verplichtingen-, uitgaven- en ontvangstenraming vanaf de stand ontwerpbegroting**

| Geheime uitgaven                | Verplichtingen | Uitgaven | Ontvangsten |
|---------------------------------|----------------|----------|-------------|
| Stand ontwerpbegroting          | 499            | 499      | 0           |
| Programma-uitgaven              |                |          |             |
| Overheveling uit artikel 06 MID | 408            | 408      |             |
| Uitdeling prijsbijstelling 2002 | 12             | 12       |             |
| Stand 1e suppletore begroting   | 919            | 919      | 0           |

*Toelichting nieuwe mutaties*

De overheveling uit beleidsartikel 06 MID houdt verband met de intensivering en uitbreiding van taken die voortvloeien uit de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten.

**Niet-beleidsartikel 80. Nominaal en onvoorzien***Algemeen*

De verplichtingen en uitgaven op dit niet-beleidsartikel worden ten opzichte van de ontwerpbegroting 2002 verlaagd met € 35,205 miljoen. Dit is als volgt per artikelonderdeel te specificeren:

| Nominaal en onvoorzien (x € 1000,-) | Verplichtingen | Uitgaven  |
|-------------------------------------|----------------|-----------|
| Stand ontwerpbegroting              | 181 763        | 181 763   |
| Nota van wijziging                  | 5 265          | 5 265     |
| Stand na nota van wijziging         | 187 028        | 187 028   |
| Mutatie loonbijstelling             | 83 941         | 83 941    |
| Mutatie prijsbijstelling            | - 119 146      | - 119 146 |
| Mutatie onvoorzien                  |                |           |
| Mutatie efficiencybesparing         |                |           |
| Stand 1e suppletore begroting       | 151 823        | 151 823   |

Een belangrijke verplichtingen- en uitgavenmutatie ten aanzien van het niet-beleidsartikel-onderdeel Loonbijstelling betreft de toedeling van de gelden van de eerste tranche van de CAO 2001–2003 (€ 98,900 miljoen) aan de (niet-)beleidsartikelen. Die waren bij Voorjaarsnota 2001 aan de onderhavige begroting toegewezen maar konden nog niet worden aangewend omdat er nog geen overeenstemming bestond omtrent een arbeidsvoorwaardencontract. Voorts is bij Voorjaarsnota de loonbijstelling 2002 uitgedeeld die in eerste instantie op dit artikel wordt verantwoord (€ 191,2 miljoen). Daarnaast wordt het restant van de Van Rijn-gelden (€ 19,1 miljoen), die mede in de eindejaarsmarge op dit artikel waren meegenomen, aan de (niet-)beleidsartikelen toegevoegd.

Onderstaand is aangegeven hoe de thans voor uitdeling in aanmerking komende bedragen zijn verdeeld over de (niet-)beleidsartikelen (bedragen x € 1 000,-):

| Artnr | Omschrijving                              | Verplichtingen 2002 | Uitgaven 2002  |
|-------|---|---------------------|----------------|
| 80    | Loonbijstelling                           |                     |                |
|       | Stand ontwerpbegroting                    | 159 274             | 159 274        |
|       | Technische mutaties (oa eindejaarsmarge)  | 27 890              | 27 890         |
|       | Uitdeling Loonbijstelling                 | 191 161             | 191 161        |
|       | <b>Totaal beschikbaar</b>                 | <b>378 325</b>      | <b>378 325</b> |
|       | Verdeeld over de volgende artikelen:      |                     |                |
| 1     | Koninklijke Marine                        | 21 034              | 21 034         |
| 2     | Koninklijke Landmacht                     | 48 658              | 48 658         |
| 3     | Koninklijke Luchtmacht                    | 18 089              | 18 089         |
| 4     | Koninklijke Marechaussee                  | 8 438               | 8 438          |
| 5     | Defensie Interservice Commando            | 4 246               | 4 246          |
| 6     | Militaire Inlichtingen Dienst             | 1 100               | 1 100          |
| 7     | Pensioenen, uitkeringen en wachtgelden    | 9 067               | 9 067          |
| 80    | Nominaal en onvoorzien (Prijsbijstelling) | 21 478              | 21 478         |
| 90    | Algemeen                                  | 3 000               | 3 000          |
|       | Totaal van de verdeling                   | 135 110             | 135 110        |
|       | Nog niet verdeeld                         | 243 215             | 243 215        |

Ten aanzien van het niet-beleidsartikelonderdeel Prijsbijstelling kan opgemerkt worden dat de belangrijkste mutaties de nog te ontvangen uitdeling van de (voorlopig berekende) prijsbijstelling (€ 75,347 miljoen) en de dollarcompensatie (€ 32,7 miljoen) betreffen. Zoals in de leeswijzer vermeld, heeft toerekening aan de (niet-)beleidsartikelen plaatsgevonden om de bedrijfsvoering niet in gevaar te brengen. Tevens zijn de bij de ontwerpbegroting in het dollarschommelfonds opgenomen bedragen, gezien de huidige dollarkoers, toegevoegd aan de daarvoor in aanmerking komende artikelen.

De verdeling over de (niet-)beleidsterreinen heeft volgens onderstaand overzicht plaatsgevonden (bedragen x € 1 000,-):

| Artnr | Omschrijving                               | Verplichtingen 2002 | Uitgaven 2002 |
|-------|--|---------------------|---------------|
| 80    | <b>Prijsbijstelling</b>                    |                     |               |
|       | Stand Ontwerpbegroting                     | 22 488              | 22 488        |
|       | Diverse technische mutaties                | 58 125              | 58 125        |
|       | <b>Beschikbaar</b>                         | <b>80 613</b>       | <b>80 613</b> |
|       | Verdeeld over de volgende artikelen:       |                     |               |
| 1     | Koninklijke Marine                         | 49 053              | 49 053        |
| 2     | Koninklijke Landmacht                      | 33 704              | 33 704        |
| 3     | Koninklijke Luchtmacht                     | 55 513              | 55 513        |
| 4     | Koninklijke Marechaussee                   | 1 846               | 1 846         |
| 5     | Defensie Interservice Commando             | 3 463               | 3 463         |
| 6     | Militaire Inlichtingen Dienst              | 416                 | 416           |
| 7     | Pensioenen, uitkeringen en wachtgelden     | 21 388              | 21 388        |
| 10    | Civiele taken                              | 414                 | 414           |
| 11    | Internationale samenwerking                | 3 037               | 3 037         |
| 12    | Wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling | 674                 | 674           |
| 70    | Geheime uitgaven                           | 12                  | 12            |
| 90    | Algemeen                                   | 2 485               | 2 485         |
|       | Totaal van de verdeling                    | 172 005             | 172 005       |
|       | Nog niet verdeeld                          | - 91 392            | - 91 392      |

#### *Niet-beleidsartikel 90 Algemeen*

De verplichtingen en de uitgaven op dit artikel worden ten opzichte van de ontwerpbegroting 2002 per saldo met € 8,808 miljoen verhoogd.

#### **Opbouw verplichtingen-, uitgaven- en ontvangstenraming vanaf de stand ontwerpbegroting**

| Algemeen                                   | Verplichtingen | Uitgaven | Ontvangsten |
|--|----------------|----------|-------------|
| Stand ontwerpbegroting                     | 143 816        | 146 105  | 5 954       |
| <b>Apparaatsuitgaven</b>                   | 111 551        | 113 840  |             |
| Loonbijstelling                            | 1 457          | 1 457    |             |
| Herfasering investeringen                  | 308            | 308      |             |
| P-beleid                                   | 1 543          | 1 543    |             |
| Prijsbijstelling                           | 2 285          | 2 285    |             |
| Diverse kleinere bijstellingen             | - 1 465        | - 1 464  |             |
| <b>Programmauitgaven (incl. subsidies)</b> | 32 265         | 32 265   |             |
| Diverse kleine bijstellingen               | 392            | 392      |             |
| Teveel uitgedeelde milieugelden            | 2 019          | 2 019    |             |
| Brandveiligheid                            | 1 134          | 1 134    |             |
| NIOD                                       |                | 1 000    |             |
| Collectie Visser                           | 908            | 908      |             |
| Hogere ontvangsten                         | 227            | 227      | 227         |
| Stand 1e suppletore begroting              | 152 624        | 155 914  | 6 181       |

#### *Toelichting nieuwe mutaties apparaatsuitgaven*

De mutaties betreffen de uitdeling loonbijstelling en differentiatie in beloning naar aanleiding van de uitkomsten van de CAO 2001-2003 (€ 1,457 miljoen), de herfasering met andere beleidsterreinen en de doorwerking van de eindejaarsmarge (€ 0,308 miljoen), uitdeling van de Van Rijngelden (€ 1,543 miljoen), de uitdeling van de voorlopige prijsbijstelling 2002 (€ 2,285 miljoen) en diverse overhevelingen (- € 1,464 miljoen)

binnen het voormalige beleidsterrein, naar andere beleidsartikelen en naar het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

*Toelichting nieuwe mutaties programma-uitgaven (inclusief subsidies)*

De mutaties betreffen diverse overhevelingen (€ 0,392 miljoen) binnen het beleidsterrein en van de andere beleidsartikelen, een correctie op de in het verleden teveel uitgedeelde milieugelden (€ 2,019 miljoen), de overheveling kosten brandveiligheid uit 2001 (€ 1,134 miljoen), overheveling collectie Visser uit 2001 (€ 0,908 miljoen), de terugontvangst van een onrechte betaling aan DGW&T (€ 0,227 miljoen) en een bijdrage in de verwachte meeruitgaven (vertalingen) voor het Sebrenica-onderzoek dat door het NIOD wordt uitgevoerd.

*Toelichting nieuwe mutaties ontvangsten*

De mutatie betreft een ontvangst van een ten onrechte gedane betaling aan DGW&T.

**De wijze en de mate van inzet bij vredesoperaties**

In het onderstaande wordt een nadere uiteenzetting gegeven van de wijze en mate van inzet van militaire middelen bij de verschillende operaties.

**Ingezette middelen en uitgevoerde taken (SFOR)**

Het Nederlandse bataljon opereert in de operatie SFOR in Bosnië/Herzegovina vanaf de locaties Bugonjo en Novi Travnik. Samen met eenheden van Groot-Brittannië en Canada vormt het Nederlandse bataljon de Multinational Division South/West (MNDSW). Van oktober 2001 t/m september 2002 voert Nederland het commando over MNDSW. Het tot 1 (NL) Mechbat behorende mortierpeloton is aangemerkt als tactische reserve en staat op zeven dagen notice to move.

Nederland neemt aan deze operatie deel met de volgende middelen:

| Eenheid   | Organieke<br>Personele sterkte | Inzet Groot Materieel  |
|---|--------------------------------|--|
| Gemechaniseerd bataljon (inclusief logistiek, genie)    |                                | 8 Leopard A5-tanks, 60 YPR-rupsvoertuigen en 195 overige voertuigen                |
| Nationaal Support Element                               | 607 * <sup>1</sup>             | 65 voertuigen  |
| Verbindingsondersteuningscompagnie                      | 260 * <sup>2</sup>             | 32 voertuigen  |
| Helikopterdetachement                                   | 105                            | 4 chinook zware transporthelikopters<br>54 voertuigen vanaf juli 2002<br>2 Cougars |
| Contingentscommando                                     | 126 * <sup>3</sup>             | 23 voertuigen  |
| KMAR  | 37 * <sup>4</sup>              | 9 voertuigen   |
| EOV detachement   | 22                             | 3 voertuigen   |
| Geneeskundig detachement Sipovo                         | 4                              |  |
| Personeel HQ MND(SW) en SFOR                            | 18                             |  |
| Staf/Wacht peloton HQ MND(SW)                           | 118                            |  |
| <i>Tactische reserve</i> t.b.v. mechbat: Mortierpeloton | 30                             | Op roulatiebasis<br>Op 7 dagen notice to move                                      |
| <i>Strategische reserve:</i><br>Korps Mariniers         | 30<br>465                      | Op 14 dagen notice to move   |

\*<sup>1</sup> niet inbegrepen 36 Bulgaarse militairen

\*<sup>2</sup> niet inbegrepen 26 Roemeense militairen

\*<sup>3</sup> niet inbegrepen 16 Roemeense militairen

\*<sup>4</sup> niet ingegrepen 2 Bulgaarse en 2 Roemeense militairen

**Activiteiten**

| Eenheid  | Activiteiten  |
|--|---|
| Gemechaniseerd bataljon (inclusief logistiek, genie) | Patrouilles en inspecties conform operatie-order mechbat: Innemen en onschadelijk maken munitie en expolisieven (mijnen en diverse soorten granaten)  |
| Nationaal Support Element                            | Logistieke ondersteuning van alle Nederlandse eenheden  |
| Verbindingsondersteuningscompagnie                   | Handhaven van de verbindingen t.b.v. MND(SW)  |
| Helikopterdetachement                                | Helikoptersteun t.b.v. MND(SW) en inzet IRT-helikopter. M.i.v. juli 2002 wordt de helisteun gezamenlijk door NL en het VK geleverd. NL verzorgt dan met 2 Cougars de IRT taak voor MND(SW). Het VK verzorgt met 3 Chinooks de benodigde overige heliluchtransportcapaciteit. (CA blijft zoals voorheen reeds het geval was de lichte transportsteun leveren met 8 Griffons) |
| Contingentscommando                                  | Dagelijkse informatievoorziening ten behoeve van de CDS   |
| KMAR   | Politiedienst t.b.v. de NL-militairen   |

| Eenheid  | Activiteiten   |
|--|--|
| Gemechaniseerd bataljon (inclusief logistiek, genie)   | Patrouilles en inspecties conform operatie-order mechat: Innemen en onschadelijk maken munitie en explosieven (mijnen en diverse soorten granaten) |
| EOV detachement  | Interceptie en plaatsbepaling berichtenverkeer op continu-basis binnen MND(SW)   |
| Geneeskundig detachement Sipovo                        | Geneeskundige ondersteuning t.b.v. MND(SW)   |
| Personeel MND(SW) en SFOR-hoofdkwartieren              | Ondersteuning van de staven  |
| KCT detachement en personeel Korps mariniers           | Uitvoeren speciale operaties   |
| <i>Tactische reserve</i> t.b.v. mechat: Mortierpeloton | Aanvullende vuursteun op 7 dagen NTM in Nederland  |
| <i>Strategische reserve:</i> Mariniersbataljon         | Aanvullende capaciteit t.b.v. COMSFOR  |

### **BKAC (Bosnia and Kosovo Air Component)**

De Bosnia-Kosovo Air Component voorziet in ondersteuning van de operaties «Joint Forge» (SFOR) en «Joint Guardian» (KFOR). Als gevolg van de stabiele situatie op de grond en de normalisatie van het luchtruim is Nederland, behoudens met één P3C Orion (MPA) gedurende twee weken per iedere acht weken, niet meer aanwezig in het inzetgebied. In Nederland staan de volgende vliegtuigen «op notice»:

|          |         |                           |
|----------|---------|---------------------------|
| 4 F-16   | CAS/BAI | 20 dagen notice to employ |
| 1 KDC-10 | AAR     | 20 dagen notice to employ |
| 1 F-60   | Medivac | 24 uur notice to move     |

In Italië zijn zowel op het Joint Force Headquarters te Napels als bij CAOC5 te Poggio Renatico nog 3 Nederlandse militairen tewerkgesteld voor monitor- en planningsactiviteiten.

### **ISAF (International Security and Assistance Force)**

Het mandaat voor ISAF is vastgelegd in de Veiligheidsraadresolutie 1386. De taak van ISAF is het assisteren van de Afghaanse Interim Administration (IA) bij het handhaven van de veiligheid in Kabul en omstreken, opdat de IA alsmede het VN-personeel in een veilige omgeving kunnen opereren.

Hoewel de operatie de instemming heeft van de IA, is gekozen voor een zo robuust mogelijk mandaat van de ISAF door dit te baseren op hoofdstuk VII van het Handvest van de Verenigde Naties. Het mandaat verschaft ISAF de mogelijkheid alle maatregelen te treffen die noodzakelijk worden geacht voor de uitvoering van de gegeven opdracht.

Op 4 januari 2002 ondertekende de commandant van de ISAF een Military Technical Agreement (MTA) met de IA. Hierin zijn afspraken gemaakt over de wijze van optreden van de ISAF en de samenwerking van de ISAF met de IA. De Afghaanse eenheden zullen zich in Kabul terugtrekken in de barakken en deze alleen verlaten na toestemming van de IA en kennisgeving aan de commandant van de ISAF. Tevens is afgesproken dat het troepenleverende land te allen tijde jurisdictie blijft uitoefenen over zijn militairen. Het mandaat loopt in principe tot 22 juni 2002.

In het kader van de ISAF opereren ongeveer 4800 militairen in Kabul, waaronder ongeveer 220 Nederlandse militairen. De Duitse en Nederlandse militairen maken deel uit van de Duitse Battlegroup waarin tevens Oostenrijkse en Deense eenheden participeren. De hoofdtak bestaat uit

het patrouilleren binnen de toegewezen sectoren. Sinds 19 maart 2002 heeft Duitsland de leiding op zich genomen over de «Kabul Multinational Brigade», de taskforce van ISAF.

### Assessment

De situatie in het gebied waar Nederlandse militairen zijn ingezet, is gedurende de verslagperiode stabiel gebleven. Vooralnog is de samenwerking met de lokale politie en autoriteiten redelijk tot goed en is de bevolking in het algemeen zeer positief over de aanwezigheid van ISAF. Naar verwachting zal het mandaat na 22 juni 2002 met een periode van drie maanden worden verlengd.

| Eenheid  | Organieke<br>Personele sterkte | Inzet Groot Materieel                |
|--|--------------------------------|--------------------------------------|
| Compagnie Luchtmobiel (inclusief logistiek,<br>Detachement commando) | 165                            | 6 Patria en 59 overige<br>voertuigen |
| Peloton Korps Commandotroepen  | 32                             |                                      |
| Peloton Genie  | 14                             |                                      |
| Augmentees Staf KMNB incl D C-KMNB<br>(kolonel KL)                   | 9                              |                                      |

### ENDURING FREEDOM

In het kader van de door de Verenigde Staten geleide coalitie tegen het internationale terrorisme heeft Nederland drie fregatten, vier maritieme patrouillevliegtuigen, één KDC-10 tankervliegtuig, één C-130 transportvliegtuig, één onderzeeboot en zes F-16 gevechtsvliegtuigen ter beschikking gesteld.

Twee van de drie fregatten opereren thans in het verantwoordelijkheidsgebied van CENTCOM. Hr. Ms. Philips van Almonde (165 opvarenden) en Hr. Ms. van Amstel (155 opvarenden) werden op respectievelijk 20 december en 27 januari onder operationele controle gesteld van de «Combined Joint Forces Maritime Component Commander» (CJFMCC) van «US Central Command. De schepen worden ingezet voor inlichtingenverzameling en voeren tevens escort- en beveiligingstaken uit. Rotatie is voorzien na een periode van een half jaar.

Het derde fregat, Hr. Ms. Abraham van der Hulst (155 opvarenden) wordt thans ingezet in het verantwoordelijkheidsgebied van SOUTHCOM (Caribisch gebied) ter aanvulling van de Amerikaanse eenheden aldaar («back-fill»). Deze eenheid wordt vooral met anti-drugoperaties belast. Dit schip roteert eveneens na een half jaar. Ter aanvulling van de Amerikaanse eenheden in het Caribisch gebied worden tevens twee maritieme patrouillevliegtuigen ingezet. Deze eenheden zijn belast met waarnemingstaken en inlichtingenverzameling. Het vliegtuigdetachement bestaat uit 40 functionarissen.

De Nederlandse onderzeeboot wordt thans ingezet voor inlichtingenverzameling. De bemanning bestaat uit 70 personen. Om militair-operationele redenen worden, zoals gebruikelijk geen openbare mededelingen gedaan.

Bovengenoemde eenheden zijn voor een periode van een jaar ter beschikking gesteld.

Volgens planning zal de KDC-10 op 3 april 2002 vanaf vliegveld Al Udeid in Qatar opereren. Dit toestel zal ter aflossing van een Amerikaanse tanker worden opgenomen in de daar opererende tankervloot. De KDC-10 wordt voor een periode van één jaar ingezet ter ondersteuning van de coalitie-luchtstrijdkrachten. Het detachement bestaat uit 31 personen.

De C-130 wordt vanaf 8 april 2002 ingezet vanaf het vliegveld Manas in Kirgizië. Het toestel wordt belast met tactisch luchttransport ter ondersteuning van de operatie Enduring Freedom. De inzet is voorzien voor een half jaar. Het detachement bestaat uit 45 personen.

De inzet van twee F-16's is voorzien eind juni/begin juli. De vliegtuigen zullen deel uit maken van een gezamenlijk Noors, Deens en Nederlands contingent (elk met twee toestellen) De inzet is voorzien voor een half jaar. De eenheden worden ingezet ten behoeve van «Close Air Support» en «Air interdiction».

Nederland is thans in onderhandeling omtrent de stationering van één maritiem patrouille vliegtuig in de VAE. Een datum van ontplooiing is thans nog niet bekend. Het Nederlandse detachement, bestaande uit ongeveer 50 personen, zal gaan samenwerken met het reeds aanwezige Canadese detachement.

### **EAGLE ASSIST**

Sinds 9 oktober 2001 ondersteunt de NATO de Verenigde Staten met eenheden van de «NATO Airborne Early Warning & Control (NAEW&C) Force». De ondersteuning betreft 5 zogenaamde «Airborne Warning And Control Station» (AWACS) vliegtuigen en 6 bemanningen. De AWACS-toestellen worden ingezet voor (Verenigde Staten) nationale luchtbeveiligingstaken tegen terrorisme, zodat de Verenigde Staten eigen vliegtuigen vrij kunnen maken voor taken elders. De duur van de operatie is vooralsnog gesteld op maximaal 6 maanden. Nederland participeert in deze operatie met gemiddeld 20 augmentees (burgers en militairen).

### **OVERIGE OPERATIES**

#### **UNMEE (UN Mission in Ethiopia and Eritrea)**

Met de aanneming door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties van de Resoluties 1312 en 1320 op resp. 31 juli jl. en 15 september 2000 werd de weg vrijgemaakt voor de inzet van UNMEE. Deze resoluties verschaffen op basis van Hoofdstuk VI van het VN-Handvest het mandaat voor de ontplooiing van een internationale vredesmacht (UNMEE), bestaande uit maximaal 4200 militairen.

UNMEE is een zogenoemde «Monitoring mission», welke door middel van waarnemers en de daadwerkelijke fysieke aanwezigheid van militairen op de grond toeziet op de uitvoering van de wapenstilstand, waarvan het akkoord is ondertekend op 18 juli 2000. Dit akkoord voorziet in de vorming van een gedemilitariseerde bufferzone, de «Temporary Security Zone» (TSZ) langs de ongeveer 1000 km lange grens tussen Ethiopië en Eritrea. In deze 25 km brede TSZ heeft UNMEE haar troepen ontplooid ter voorkoming van de hervatting van de vijandelijkheden tussen beide landen, met als doel de omzetting van het wapenstilstandsakkoord in een omvattend vredesakkoord.

Momenteel levert Nederland de Force Commander en zijn Militaire Assistent tot november 2002.

#### **UNMEE MAC (UNMEE Mine Action Centre).**

Op verzoek van de UN Office for Project Services (UNOPS) heeft Nederland vanaf 23 mei 2001 deelgenomen aan het UNMEE MAC. De taak van de instructeurs was het opleiden van Eritrese deminers. Deze deminers werden ingezet voor 'humanitaire mijnruiming'. De Nederlandse onderofficieren waren voor een half jaar ter beschikking gesteld van de Verenigde Naties en zijn november 2001 teruggekeerd naar Nederland. Onlangs heeft Nederland positief gereageerd op een verzoek om wederom mijnruiminstructeurs beschikbaar te stellen. De twee mijnruim-



instructeurs zijn vanaf 1 februari 2002, onder een zelfde mandaat als de vorige Nederlandse deelname aan UNMEE MAC, aangevangen met de missie.

#### **ECPA (Police Assistance Project in Albania)**

De overgangsfase 'ECPA', die zal lopen van oktober 2000 tot medio 2002, dient de noodzakelijke continuïteit in de werkzaamheden van de Multinational Advisory Police Element (MAPE) die juni 2001 is beëindigd te verzekeren. De werkzaamheden van de MAPE zullen in de toekomst met name worden gericht op het geven van strategisch advies aan de Albanese politie-autoriteiten en het trainen van het hogere politiekader. Voornoemde werkzaamheden zullen worden uitgevoerd door een managementteam en vier technische teams, die zich richten op Strategic development and institution building, High level/special techniques training, Information systems & infrastructure en Organisational development. Tijdens interdepartementaal overleg tussen Defensie, Buitenlandse Zaken en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is besloten dat de Nederlandse bijdrage aan de MAPE wordt voortgezet, mede met civiele politiefunctionarissen. Voor de overgangsmissie ECPA hebben zowel de politie als de Koninklijke Marechaussee één kandidaat beschikbaar gesteld.

#### **Ingezette middelen**

Ten behoeve van ECPA 1 MB Jeep

#### **UNTSO (United Nations Truce Supervision Organisation).**

Sinds 1948 houden militaire waarnemers toezicht op de bestandslijnen tussen Israël en haar buurlanden. Ten behoeve van UNTSO leveren de Koninklijke Landmacht, de Koninklijke Luchtmacht en de Koninklijke Marine in totaal 11 militaire waarnemers in Libanon. De strijd tussen de Palestijnen en Israël heeft nog niet geleid tot enige significante dreiging tegen de Nederlandse militairen en hun gezinsleden in Israël. Ook de terroristische aanslagen in de Verenigde Staten hebben slechts tijdelijk geleid tot een verhoogde waakzaamheid, zonder dat dit leidde tot een aanpassing van de VN Alert State.

#### **KFOR (Kosovo Force)**

Ondanks dat Nederland geen militaire eenheden meer levert ten behoeve van KFOR, blijven Nederlandse militairen werkzaam in Kosovo. Op het KFOR-hoofdkwartier te Pristina werken gemiddeld 7 Nederlandse militairen. Het betreft zogenoemde «international augmented», dat wil zeggen personeel dat vanuit een internationale Navo-staf voor een bepaalde periode is uitgezonden naar Kosovo.

#### **OVSE (Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa)**

- a. OVSE Moldavië. Het doel van de OVSE-missie in Moldavië is het assisteren bij het totstandkomen van een allesomvattende politieke oplossing voor het conflict tussen Moldavië en Rusland over het terugtrekken van het materiaal van 14e Russische Leger uit Moldavië en het geschil over de speciale status van het gebied Transdniestrië. Sinds 1993 neemt Nederland deel aan de missie met één officier.
- b. OVSE Macedonië. Sedert oktober 2001 wordt met één officier deelgenomen aan de «OSCE Spillover Monitor Mission to Skopje». De missie heeft als doel het monitoren van de ontwikkelingen langs de grens tussen Macedonië en Servië (Kosovo) en de ontwikkelingen in andere gebieden die risico lopen betrokken te raken bij het conflict in voormalig Joegoslavië (Kosovo). Dit wordt bewerkstelligd door: het bewaken van de territoriale integriteit van Macedonië, het ondersteunen en uitbouwen van stabiliteit, vrede en veiligheid en het voor-

komen van mogelijke conflicten in de regio. Vooral nog heeft de OSCE Spillover Monitor Mission to Skopje een redelijk succesvol verloop. De aanwezigheid van monitors heeft geleid tot onder andere de terugkeer van gemengde Albanese en Macedonische politie-eenheden naar een aantal risicogebieden en tot betrekkelijke rust in die gebieden.

- c. OVSE Albanië. De taak van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE)-missie in Albanië is het adviseren van de Albanese autoriteiten op het gebied van humanitaire, economische en politieke zaken en veiligheidsaangelegenheden. Daarnaast zien OVSE-waarnemers toe op de ontwikkelingen in het grensgebied met Kosovo. Sinds mei 1998 neemt Nederland deel aan de OVSE-missie met twee officieren, waarvan één is ingezet als waarnemer en één werkzaam is in het hoofdkwartier in Tirana.

#### **UNIPTF (United Nations Police Task Force)**

Het UNIPTF-personeel, waaronder 55 Nederlandse marechaussees, heeft tot taak het observeren, inspecteren, begeleiden en rapporteren over alle activiteiten op het gebied van wetshandhaving, alsmede het observeren, adviseren en trainen van Bosnisch politiepersoneel. Het mandaat voor deze missie is verlengd tot 31 december 2002. Daarna neemt de EU de missie in aangepaste vorm over. Met ingang van januari 2003 zal de nieuwe EU-geleide European Union Police Mission (EUPM) bestaan uit 480 politiefunctionarissen. Nederland is voornemens met ongeveer 25 militaire en civiele politiefunctionarissen aan deze nieuwe missie deel te nemen.

#### **EUMM (European Union Monitor Mission)**

Nederland draagt momenteel bij met 3 militairen en 2 medewerkers van het ministerie van Buitenlandse Zaken. De missie blijft zich richten op overleg met lokale civiele, kerkelijke en militaire autoriteiten over gevangenenruil, uitwisseling van gesneuvelde militairen, gezinsherenigingen, voedseldistributie, terugkeer vluchtelingen, ontheemden en evacués en huisvesting.

#### **FEDMAC (Federation Mine Action Center)**

Sinds 1 september 1998 draagt Nederland bij met één Technical Advisor (KL) in de staf van het Federation MAC in Sarajevo. Sinds een recente reorganisatie brengt de Nederlandse militair rechtstreeks advies uit aan de (Bosnische) directeur van het Federation MAC. De advisering betreft operationele, organisatorische en bedrijfsvoerings-aangelegenheden.

#### *Ingezette middelen*

Hieronder volgt een overzicht van de personele middelen ten behoeve van de kleinere operaties. Gezien de – relatief – geringe uitgaven behorende bij deze operaties, zijn deze niet verbijzonderd. Bij de onderstaande operaties is geen sprake van de inzet van groot materieel.

| Operatie   | Personele bijdrage |
|------------|--------------------|
| UNIPTF     | 55                 |
| UNTSO      | 11                 |
| UNMEE      | 2                  |
| UNMEE MACC | 2                  |
| KFOR       | ± 7                |
| EUMM       | 3                  |
| OVSE       | 4                  |
| FEDMAC     | 1                  |
| ECPA       | 1                  |

## MATERIEELPROJECTEN OVERZICHT

| Project   | Fin. Omv.<br>(M€) | 2002 | 2003 | Bijzonderheden   |
|---|-------------------|------|------|--|
| <b>MULTI-SERVICE DMP-projecten, niet gemandateerd, (A, B, C, D)-fase</b>  |                   |      |      |  |
| MILSATCOM kortetermijndeel  | 100–250           |      |      | De brief over de afronding van de verwervingsvoorbereidingsfase is op 28 februari 2002 naar de Kamer gegaan.   |
| MILSATCOM langetermijndeel<br>Standaard IV  |                   |      | d2   | In de brief van 10 september 2001 over het Defensie IV-Beleidsplan (Kamerstuk 27 400, nr. 51) is uiteengezet hoe Defensie de komende jaren de herstructurering van de informatievoorziening (IV) gestalte wil geven en zijn de onderliggende deelprojecten geïdentificeerd<br>De behoeftestelling voor het project Personeel en Organisatie 2000+ (Kamerstuk 28 000, nr. 5) is op 16 oktober 2001 aan de Kamer gezonden. |
| <b>KM DMP-projecten, niet gemandateerd, (A, B, C, D)-fase</b>   |                   |      |      |  |
| Project aanpassing mijnenbestrijdingscapaciteit (PAM) deelproject aanpassingen aan de Alkmaar-klasse mijnenbestrijdingsvaartuigen | Meer dan 250      |      |      | De brief over de afronding van de verwervingsvoorbereidingsfase is op 7 november 2001 naar de Kamer gegaan.  |
| Project aanpassing mijnenbestrijdingscapaciteit (PAM) deelproject Drones  |                   |      |      |  |
| Tweede landing platform dock (tweede ATS)   | 100–250           |      |      | De brief over de afronding van de gecombineerde voorstudie / studie is op 25 september 2001 naar de Kamer gegaan. De brief over de afronding van de verwervingsvoorbereidingsfase is op 19 maart 2002 naar de Kamer gegaan.  |
| Vervanging Zuiderkruis  | 100–250           |      |      |  |
| Verbindingsapparatuur Korps Mariniers (NIMCIS)  | 25–100            | a    |      |  |
| Hydrografische opnemingsvaartuigen  | 25–100            |      |      | De brief over de afronding van de verwervingsvoorbereidingsfase is op 21 januari 2002 naar de Kamer gegaan.  |
| Infrastructuur derde Mariniersbataljon te Den Helder  | 25–100            |      |      | De brief over de behoeftestelling is op 26 maart 2002 naar de Kamer gegaan.  |
| Sirius  | 5–25              | d    |      | Deelproject van Luchtverdedigings- en commandofregatten (LCF).   |
| <b>KL DMP-projecten, niet gemandateerd, (A, B, C, D)-fase</b>   |                   |      |      |  |
| Vervanging vrachtauto 100 kN  | Meer dan 250      |      |      | Het ligt niet in de verwachting dat de behoefte-stellingsfase voor 2003 zal worden afgerond.   |
| Wissellaadsystemen  | Meer dan 250      |      | d    | In 2003 zal de beproeving van de prototypen worden afgerond.   |
| Wissellaadsystemen: deelproject flatracks, containers en andere toebehoren  |                   | b/c  |      |  |
| Trekker-oplegger combinatie 400 kN  | 25–100            |      |      | De verwervingsvoorbereidingsfase van het project is gemandateerd.  |
| Trekker-oplegger combinatie 650 kN  |                   |      |      |  |
| Vervanging straalzender   | 100–250           |      |      | De brief over de behoeftestelling is op 17 oktober 2001 naar de Kamer gegaan. De vervolgfases van het programma zijn gemandateerd.   |
| Titaan  |                   |      |      |  |
| Battlefield Management Systeem (BMS)ontwikkeling prototype  | 25–100            | b    |      | De fasering van de serie BMS is afhankelijk van de resultaten van de pilot.  |
| Battlefield Management Systeem (BMS)serie   |                   |      |      |  |
| Capability Upgrade Program (CUP) KL EOVSysteem  | 25–100            |      |      | Het ligt niet in de verwachting dat de behoefte-stellingsfase voor 2003 zal worden afgerond.   |
| Nesrads (Netherlands short range air defence systems)   | Meer dan 250      | b/c  |      | Betreft het command- en control gedeelte van het project.  |
| Vervanging verkenningsvoertuigen (Licht verkennings- en bewakingsvoertuig)  | 100–250           |      |      | De brief over de afronding van de verwervingsvoorbereidingsfase is op 9 november 2001 naar de Kamer gegaan.  |
| Vervanging pantservoertuigen deelproject kleinere pantserwielvoertuigen   |                   |      |      |  |
| Vervanging pantservoertuigen deelproject grote pantserwielvoertuigen  | Meer dan 250      |      |      |  |
| Vervanging pantservoertuigen deelproject pantserinfanterie gevechtsvoertuigen   | Meer dan 250      |      |      | De brief over de afronding van de voorstudie is op 18 maart 2002 naar de Kamer gegaan.   |

| Project  | Fin. Omv.<br>(M€) | 2002 | 2003  | Bijzonderheden   |
|--|-------------------|------|-------|--|
| Antitankwapen korte dracht (SRAT: Short Range Anti Tank)                 | 25-100            | d    |       |  |
| Soldier Modernisation Programme  | 100-250           |      |       |  |
| Vervanging mortieren pantserinfanterie                                   | 25-100            |      |       | Het ligt niet in de verwachting dat de behoefte-stellingsfase voor 2003 zal worden afgerond.                     |
| Tactische Indoorsimulatie en Simulator wapen-systeem Leopard 2A5         | 25-100            | d    |       |  |
| Vervanging vuurmonden M-114/39 en gedeel-te-lijke vervanging M -109A2/90 | Meer dan 250      |      |       | De brief over de afronding van de verwervings-voorbereidingsfase is op 22 maart 2002 naar de Kamer gegaan.       |
| Vervanging mijnsysteem   | 25-100            |      | b     |  |
| Verschietbaar antitank mijnsysteem                                       | 25-100            |      |       |  |
| Mijndoorbraaksysteem   | 25-100            |      | c     |  |
| Vervanging brugleggende tank Leopard 1                                   | 100-250           |      |       |  |
| Mechanische Centrale Werkplaats te Leusden                               | 100-250           | b/c  |       | Betreft het aangaan van een overeenkomst met een strategische partner.   |
| <b>Klu DMP-projecten, niet gemandateerd, (A, B, C, D)-fase</b>           |                   |      |       |  |
| Vervanging F-16  | Meer dan 250      |      |       | De brief over de afronding van de gecombineerde voorstudie / studie is op 11 februari 2002 naar de Kamer gegaan. |
| Verbetering lucht-grond wapens   | 100-250           | a    |       | Afronding van de behoefte-stellingsfase vergt meer tijd dan aanvankelijk was voorzien.                           |
| Patriot raketten en lanceerinrichtingen                                  | 100-250           |      | b/c/d | De gecombineerde voorstudie / studie / verwervingsvoorbereiding zal naar verwachting in 2003 worden afgerond.    |
| Vervanging HAWK PIP III  | 100-250           | a    |       | Afronding van de behoefte-stellingsfase vergt meer tijd dan aanvankelijk was voorzien.                           |
| Light Utility Helikopter (LUH)   | 100-250           | a    |       | Afronding van de behoefte-stellingsfase vergt meer tijd dan aanvankelijk was voorzien.                           |
| Vervanging luchtverkenning-middelen t.b.v. F-16                          | 25-100            |      | b/c   |  |
| Modernisering ALQ-131  | 25-100            | a    |       |  |
| Generieke capaciteitsverbeteringen Apache                                | 100-250           | a    |       |  |
| Zelfbescherming Apache   | 100-250           |      |       |  |
| Link 16  | 25-100            |      | b/c/d | Betreft de terminals.  |
| Unmanned aerial vehicles   | 25-100            |      |       | Afronding van de behoefte-stellingsfase is thans voorzien in 2004.   |
| Infrastructuur Logistiek Centrum Klu                                     | 25-100            | a    |       |  |
| <b>KMAR DMP-projecten, niet gemandateerd</b>                             |                   |      |       |  |
| Geen projecten   |                   |      |       |  |